МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

О. В. Болдуєва

СВІТОВА БАНКІВСЬКА ІНДУСТРІЯ

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Затверджено
Вченою радою ЗНУ
Протокол № __ від _____

Запоріжжя
2025

УДК 336.71(100)(076.5)
Б791

Болдуєва О.В. Світова банківська індустрія : методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2025. 55 с.

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи підготовлено відповідно до силабусу навчальної дисципліни «Світова банківська індустрія»». Видання спрямоване на засвоєння теоретичних знань та набуття практичних навичок з дисципліни. До кожної теми надано план вивчення, перелік ключових термінів і понять для обов’язкового засвоєння, теоретичні відомості, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, питання для самоконтролю. Видання сприятиме покращенню засвоєння матеріалу курсу та прискорить пошук необхідного матеріалу.

Рецензент *О. Ф. Андросова, д.е.н., професор, професор кафедри управління персоналом і маркетингу*

Відповідальний за випуск *А. В. Череп, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку*

ЗМІСТ

ВСТУП 4

Тема 1. Становлення світової банківської системи та індустрії 7

Тема 2. Міжнародні фінансові організації..... 13

Тема 3. Стратегії банків на світовому ринку..... 19

Тема 4. Міжнародні стандарти банківського нагляду 25

Тема 5. Міжнародні стандарти обліку та звітності у банках..... 32

Тема 6. Фінансові інновації у світовій банківській індустрії. 39

Тема 7. Принципи та стандарти фінансового моніторингу..... 46

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА..... 52

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА..... 54

ВСТУП

Глобалізація світової економіки, розвиток цифрових технологій та трансформація фінансових ринків суттєво впливають на функціонування банківської індустрії. У сучасних умовах банки не лише відіграють основну роль у забезпеченні фінансової стабільності, але й виступають драйверами інновацій, впроваджуючи новітні фінансові інструменти та технології для задоволення зростаючих потреб клієнтів.

Навчальна дисципліна «Світова банківська індустрія» спрямована на формування у здобувачів ступеня магістр освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» глибоких та комплексних знань про функціонування глобальної банківської системи. Дисципліна дає змогу студентам систематизувати, структурувати та узагальнити сучасні тенденції, виклики та можливості банківської індустрії, враховуючи її роль у світовій економіці, інтеграційні процеси та вплив фінансових інновацій.

Особливий акцент зроблено на формуванні здатності приймати обґрунтовані управлінські рішення в умовах глобалізації, орієнтуючись на ефективне використання фінансових ресурсів, адаптацію до змінного регуляторного середовища та посилення конкурентних позицій банківських установ у світовій економіці.

Курс «Світова банківська індустрія» є обов'язковим і належить до дисциплін циклу професійної підготовки освітньої програми здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок», які навчаються за освітньо-професійною програмою «Фінанси і кредит».

Метою викладання навчальної дисципліни «Світова банківська індустрія» є формування системного розуміння функціонування банківських систем у глобальному масштабі, вивчення основних принципів, механізмів та особливостей їхньої діяльності, а також розвиток аналітичних навичок щодо оцінки процесів, що відбуваються у світовій банківській індустрії, з урахуванням впливу глобалізації, фінансових інновацій та міжнародних регуляторних стандартів.

Об'єктом вивчення навчальної дисципліни є функціонування світової банківської системи в умовах сучасних економічних, фінансових та технологічних трансформацій**.**

Предметом вивчення функціонування банківських систем у глобальному економічному середовищі, їхня структура, принципи регулювання, міжнародні стандарти, фінансові інновації, а також механізми забезпечення фінансової стабільності та моніторингу банківської діяльності.

Основними завданнями вивчення дисципліни **«**Світова банківська індустрія» є:

1. Розкриття сутності, ролі та механізмів функціонування світової банківської системи.

2. Вивчення основних аспектів організації та розвитку світової банківської індустрії, включаючи аналіз структури банківських систем, їхніх учасників та

взаємодії з глобальною економікою.

3. Ознайомлення з діяльністю міжнародних фінансових організацій, таких як МВФ, Світовий банк, Банк міжнародних розрахунків, для розуміння їхньої ролі у формуванні глобальної фінансової стабільності.

4. Визначення стратегій виходу банків на міжнародні ринки та їхнього розвитку в умовах глобалізації, включаючи моделі банківської експансії, стратегії злиття та поглинання.

5. Засвоєння принципів та міжнародних стандартів банківського нагляду, фінансового моніторингу і регулювання, що сприяють підвищенню стабільності, прозорості та надійності банківських операцій.

6. Засвоєння знань про міжнародні стандарти обліку та звітності, з акцентом на МСФЗ та ролі міжнародних організацій у їх гармонізації.

7. Ознайомлення з інноваційними фінансовими рішеннями у банківській індустрії, такими як фінтех, цифрові валюти та інноваційні платіжні системи, для розуміння їхнього впливу на глобальний банківський сектор.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит» спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» підготовки магістрів у результаті вивчення навчальної дисципліни «Світова банківська індустрія» студент повинен набути таких ***загальних та спеціальних компетентностей***:

Загальні:

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- здатність проведення досліджень на відповідному рівні;
- здатність працювати в міжнародному контексті.

Спеціальні:

- здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності;
- здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію;
- здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв’язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- здатність оцінювати стратегії та операції у сфері банківської діяльності, враховуючи глобальні тенденції та вплив міжнародної інтеграції на ринки фінансових послуг.

і програмних результатів навчання:

- відшуковувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень;

- обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів;

- аналізувати стратегії банківської діяльності в контексті глобальних тенденцій міжнародної інтеграції.

Курс «Світова банківська індустрія» ґрунтується на знаннях, отриманих під час вивчення економічних дисциплін ступеня вищої освіти бакалавр, а також поглиблює їх. Для студентів освітнього ступеня магістр він є базовим та вивчається паралельно із дисциплінами: «Банківський менеджмент», «Сучасні тенденції глобалізації». Після нього вивчаються обов'язкові дисципліни: «Ринок фінансових послуг», «Професійно-орієнтований практикум іноземною мовою», «Актуальні проблеми теорії та практики фінансів».

У запропонованому виданні подано тематику і зміст практичних занять відповідно до силабусу навчальної дисципліни, визначено послідовність опрацювання студентом навчального матеріалу.

У методичних рекомендаціях з курсу «Світова банківська індустрія» значна увага приділяється самостійному вивченню матеріалу студентами. Видання покликане допомогти здобувачам систематично вивчати фаховий матеріал та розширити їх професійний світогляд, враховуючи використання наукових та навчальних джерел іноземною мовою.

Тема 1. Становлення світової банківської системи та індустрії

🗝 **Мета:** визначити сутність та основні етапи становлення світової банківської системи; розглянути структуру і роль основних учасників сучасної банківської системи; з'ясувати вплив глобалізації та технологічних змін на функціонування банківської системи; ознайомитися з характеристиками світової банківської індустрії та її значенням для глобальної економіки.

🗁 План

1. Історичний розвиток банківської системи.
2. Структура та основні учасники сучасної банківської системи.
3. Вплив глобалізації та технологічних змін на банківську систему.
4. Сутність світової банківської індустрії.

🖉 Основні терміни і поняття

Світова банківська система; банківська індустрія; Центральні банки; комерційні банки; інвестиційні банки; транснаціональні банки (ТНБ); банки розвитку; міжнародні фінансові організації; фінансова глобалізація; фінансова стабільність; інтеграція фінансових ринків.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми доцільно звернути увагу на основні етапи становлення світової банківської системи, порівняти роль та функції її учасників. Особливу увагу слід приділити аналізу впливу ключових подій (фінансових криз, міжнародних угод) на розвиток банківської системи.

Потрібно акцентувати увагу на структурі сучасної банківської системи, розрізняючи функції центральних, комерційних, інвестиційних банків та транснаціональних установ. Варто виділити тенденції, що формуються під впливом глобалізації та технологічних змін.

Необхідно аналізувати основні передумови розвитку світової банківської індустрії та визначати ключові фактори, що впливають на її трансформацію, а також виявляти вплив цифровізації, FinTech та блокчейну на її трансформацію.

Рекомендується орієнтуватися у специфіці діяльності транснаціональних банків і їх ролі у фінансуванні міжнародних проектів, підтримці глобальної економіки та управлінні ризиками.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Формування сучасної структури світової банківської системи.
2. Роль міжнародних фінансових організацій у стабілізації глобальної економіки.

Особливості функціонування центральних, комерційних та інвестиційних банків у глобальній економіці.

Питання для самоконтрою

1. Які ключові події вплинули на еволюцію світової банківської системи, починаючи з античних часів до сьогодення?
2. Яку роль відіграють центральні банки в забезпеченні стабільності національних економік? Наведіть приклади їхніх функцій.
3. Чим відрізняються комерційні банки від інвестиційних банків за функціями та видами послуг?
4. Як глобалізація вплинула на банківський сектор? Які виклики і можливості виникли через інтеграцію фінансових ринків?
5. Яку роль відіграють транснаціональні банки (ТНБ) у світовій банківській індустрії?
6. Які основні технологічні інновації змінили банківську діяльність у XXI столітті? Як це вплинуло на взаємодію з клієнтами?

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Яка подія вважається початком сучасної системи центральних банків?
2. Які основні функції виконують центральні банки?
3. Що стало основним результатом Бреттон-Вудської конференції?
4. Яка основна роль транснаціональних банків у світовій економіці?
5. Чим відрізняються комерційні банки від інвестиційних?
6. Які новітні технології вплинули на трансформацію банківської системи?
7. Яка мета впровадження Базельських угод?
8. Як глобалізація вплинула на банківську систему?
9. Які міжнародні фінансові організації були створені після Другої світової війни?

Завдання 2. Аналітичне завдання. «Аналіз ролі транснаціонального банку у глобальній фінансовій системі».

Мета. Розвинути навички аналізу діяльності фінансових установ у глобальному контексті, сформувати розуміння ролі транснаціональних банків у забезпеченні стабільності та розвитку світової фінансової системи.

Завдання. Проаналізуйте діяльність одного транснаціонального банку (наприклад, HSBC, JPMorgan Chase, або Deutsche Bank, Citigroup, BNP Paribas) та визначте його роль у глобальній фінансовій системі.

Рекомендації для виконання:

1. Оберіть один транснаціональний банк із запропонованого списку або інший банк за погодженням із викладачем.
2. Дослідження банку:

- зберіть інформацію про історію банку, його основні напрями діяльності, регіони присутності, ринкову спеціалізацію;
- використайте офіційні джерела (сайт банку, аналітичні звіти) та авторитетні новинні платформи.

3. Аналіз діяльності:

Оцініть, як банк впливає на глобальну фінансову систему через:

- фінансування міжнародної торгівлі;
- управління активами та інвестиції;
- зниження ризиків через диверсифікацію операцій;
- використання інноваційних технологій у фінансових процесах.

Проаналізуйте взаємодію банку з регуляторами та його роль у стабілізації фінансових ринків.

3. Роль у глобальній економіці:

- опишіть, як діяльність банку сприяє вирішенню глобальних економічних викликів (наприклад, валютні ризики, економічні кризи, екологічні виклики);
- вкажіть, які саме інструменти чи стратегії використовує банк для адаптації до змін у глобальному середовищі.

4. Структура виконання роботи:

Вступ (коротке представлення обраного банку).

Основна частина;

- огляд діяльності банку;
- аналіз впливу банку на фінансову систему та глобальні ринки.

Висновки (підсумок ролі банку у глобальній фінансовій системі).

5. Формат роботи:

- обсяг: 1-2 сторінки (або слайди – PowerPoint, Google Slides);
- використання 2-3 джерел (із зазначенням у списку літератури).

Завдання 3. Порівняльний аналіз. «Порівняйте функції центральних, комерційних та інвестиційних банків у світовій фінансовій системі»

Мета. Розрізняти основні функції центральних, комерційних та інвестиційних банків, визначати їхню роль у світовій фінансовій системі та виявляти спільні риси й відмінності між ними. Завдання спрямоване на розвиток навичок порівняння, аналізу та систематизації інформації.

Рекомендації для виконання:

1. Оберіть банки для аналізу:

- центральний банк (наприклад, Федеральна резервна система США або Європейський центральний банк).
- один комерційний банк (наприклад, Wells Fargo або Barclays).
- один інвестиційний банк (наприклад, Goldman Sachs або Morgan Stanley).

2. Проаналізуйте функції кожного банку.

3. Зробіть порівняльний аналіз:

- виділіть спільні риси та відмінності між функціями банків.
- оцініть, як ці функції взаємодіють у межах світової фінансової системи.

4. Сформулюйте загальні висновки про роль кожного типу банків у забезпеченні фінансової стабільності та економічного розвитку.

Формат виконання:

- використайте таблицю для порівняння функцій.
- напишіть текстовий висновок обсягом до 1 сторінки.

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1. Яка основна причина заснування Бреттон-Вудської системи?

а) створення глобальної банківської мережі;

б) регулювання обміну валют та запровадження системи фіксованих валютних курсів;

в) гармонізація банківських регуляцій між країнами;

г) створення цифрових платіжних платформ.

2. Який вплив мала відмова від золотого стандарту у 1971 р.?

а) стабілізація валютних курсів;

б) зростання ролі міжнародних організацій у регулюванні фінансових ринків;

в) повний контроль над валютними курсами центральними банками;

г) скорочення фінансової глобалізації.

3. Що визначає сучасну роль транснаціональних банків (ТНБ) у світовій економіці?

а) зосередження на кредитуванні лише національних компаній;

б) можливість управління ризиками через диверсифікацію операцій у різних країнах;

в) відмова від мультивалютних операцій;

г) локалізація діяльності на рівні регіональних ринків.

4. Який з перелічених банків відомий своєю роллю в інвестиційному банківському обслуговуванні?

а) Santander;

б) Deutsche Bank;

в) Wells Fargo;

г) Bank of America;

5. Чим відрізняється діяльність інвестиційних банків від комерційних?

а) обслуговуванням виключно фізичних осіб;

б) здійсненням операцій на ринках капіталу, таких як злиття і поглинання, управління активами;

в) Виключно кредитуванням малого та середнього бізнесу;

г) Фінансуванням державного боргу.

6. Як глобалізація вплинула на банківську систему?

а) сприяла розвитку регіональних банків;

б) створила умови для інтеграції фінансових ринків та зростання транснаціональних банків;

в) обмежила роль іноземних інвестицій у фінансовій системі;

г) знизила потребу у гармонізації банківського регулювання.

7. Яка з перелічених характеристик стосується світової банківської індустрії?

а) фокусування на національних ринках;

б) надання послуг лише локальним клієнтам;

в) інтеграція у глобальну фінансову систему;

г) відмова від міжнародних інвестицій.

8. Який вплив мала фінансова криза 1929-1939 рр. на банківську систему США?

а) запровадження страхування депозитів через Федеральну корпорацію страхування депозитів (FDIC);

б) відмова від кредитування малого бізнесу;

в) скорочення ролі Федерального резерву США;

г) зменшення кількості банків у Європі.

9. Які фінансові установи входять до структури сучасної банківської системи?

а) тільки центральні банки;

б) центральні банки, комерційні банки, інвестиційні банки, банки розвитку та інші установи;

в) лише національні банки;

г) інститути, що працюють тільки в регіональних межах.

10. Яка роль міжнародних фінансових організацій у банківській системі?

а) регулювання виключно внутрішніх ринків окремих країн;

б) забезпечення фінансової стабільності через надання кредитів, технічної допомоги та координацію політик;

в) управління грошово-кредитною політикою у всіх країнах;

г) зменшення ролі національних банків у глобальних процесах.

☒/☑ **Завдання 1.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. Банки Святого Георгія у Генуї та банківський дім Медичі у Флоренції вважаються одними з перших банківських установ, що заклали основи сучасних фінансових ринків.
2. Бреттон-Вудська конференція 1944 р. стала початком переходу до плаваючих валютних курсів.
3. Інвестиційні банки спеціалізуються на злиттях і поглинаннях, управлінні активами та фінансуванні великих проектів.
4. Центральні банки займаються виключно кредитуванням фізичних осіб.
5. Глобалізація сприяє інтеграції фінансових ринків, але водночас підвищує ризики поширення фінансових криз.
6. Технологія блокчейн підвищує прозорість та безпеку транзакцій у банківській системі.
7. Транснаціональні банки обслуговують клієнтів лише в межах однієї країни.
8. Основна функція комерційних банків полягає у прийманні депозитів та кредитуванні.
9. Базель III спрямований на зниження вимог до ліквідності банків.
10. Міжнародний валютний фонд і Світовий банк були засновані для забезпечення фінансової стабільності після Другої світової війни.

Завдання 2. Складіть хронологічну таблицю основних подій, які вплинули на розвиток світової банківської системи (від Середньовіччя до сучасності).

Таблиця 1.1 – Хронологічна таблиця основних подій, які вплинули на розвиток світової банківської системи

Рік/Період	Подія	Вплив на банківську систему

Тема 2. Міжнародні фінансові організації

🗝 **Мета:** визначити сутність та основні причини формування міжнародних фінансових організацій; розглянути структуру, функції та роль ключових глобальних і регіональних фінансових організацій у забезпеченні стабільності світової економіки; з'ясувати вплив цих організацій на інтеграцію міжнародних фінансових ринків і розвиток країн.

🗁 План

1. Глобальна фінансова інституціоналізація.
2. Група Світового банку.
3. Міжнародний валютний фонд.
4. Банк міжнародних розрахунків.
5. Регіональні фінансові організації.

🖉 Основні терміни і поняття

Глобальна фінансова інституціоналізація; міжнародна фінансова організація; Міжнародний валютний фонд; Банк міжнародних розрахунків; регіональні фінансові організації; фінансова глобалізація.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми важливо звернути увагу на сутність та причини формування міжнародних фінансових організацій, зокрема їх зв'язок із процесами глобалізації та необхідністю міжнародної координації фінансової політики.

Слід акцентувати увагу на основних функціях та ролі ключових глобальних організацій, таких як Міжнародний валютний фонд, Світовий банк та Банк міжнародних розрахунків. Особливий інтерес становлять механізми, які ці організації застосовують для забезпечення фінансової стабільності та підтримки економік країн, що розвиваються.

Рекомендується детально вивчити структуру та склад Групи Світового банку, зокрема функції таких інституцій, як МБРР, МАР, МФК, БАГІ та ICSID. Зверніть увагу на специфіку надання фінансової допомоги, зокрема кредитування, грантів та інвестицій.

Важливо розглянути механізми функціонування Міжнародного валютного фонду, зокрема його наглядову, кредитну та консультативну діяльність, а також вплив на макроекономічну стабільність країн-членів. Проаналізуйте, як МВФ сприяє реформуванню банківських систем, управлінню валютними резервами та подоланню фінансових криз.

Окрему увагу слід приділити регіональним фінансовим організаціям, таким як Європейський банк реконструкції та розвитку, Міжамериканський банк розвитку та Африканський банк розвитку. Варто зрозуміти їхню специфіку, основні напрями діяльності та роль у фінансовій інтеграції регіонів.

Рекомендується вивчити основні тенденції, що формуються у міжнародній

фінансовій системі під впливом діяльності цих організацій, а також проблеми, які виникають через концентрацію ресурсів у країнах-донорів.

Звернути увагу на виклики, пов'язані з антикризовими ініціативами, впливом на регулювання фінансових систем та впровадженням стійких практик у глобальному контексті.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Роль та значення Групи Світового банку у скороченні глобальної бідності та стимулюванні сталого розвитку.
2. Основні інструменти та механізми фінансової допомоги Міжнародного валютного фонду та їхній вплив на економічну стабільність країн-членів.
3. Особливості функціонування регіональних фінансових організацій у забезпеченні економічної інтеграції та стабільності у відповідних регіонах.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає головна причина створення міжнародних фінансових організацій?
2. Яка основна роль Світового банку в сучасній глобальній економічній системі?
3. Як Міжнародний валютний фонд (МВФ) впливає на стабільність світової фінансової системи?
4. Які основні функції виконує Банк міжнародних розрахунків (БМР) у міжнародній банківській системі?
5. У чому полягає відмінність між глобальними та регіональними фінансовими організаціями за функціями та сферою діяльності?
6. Які основні мандати має МВФ, і як вони реалізуються на практиці?
7. Які функції виконує Європейський банк реконструкції та розвитку у підтримці ринкової економіки?
8. Які основні напрями діяльності Світового банку в Україні та інших країнах, що розвиваються?
9. Як регіональні фінансові організації, такі як Азійський банк розвитку, сприяють економічному зростанню країн свого регіону?

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Які основні причини формування міжнародних фінансових організацій?
2. Що таке глобальна фінансова інституціоналізація?
3. Які організації входять до складу Групи Світового банку?
4. Яку роль відіграє Міжнародний валютний фонд у забезпеченні фінансової стабільності?
5. Які основні функції Банку міжнародних розрахунків?
6. Назвіть приклади регіональних фінансових організацій.
7. У чому полягає відмінність між глобальними та регіональними фінансовими організаціями?
8. Як МВФ допомагає країнам, що стикаються з фінансовими кризами?

9. Яка структура управління Світовим банком?

10. Які основні напрями діяльності регіональних фінансових організацій, таких як ЄБРР або Азійський банк розвитку?

Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Вплив міжнародних фінансових організацій на стабільність світової економіки».

Рекомендації для виконання:

1. Пошук новин:

- використовуйте надійні інтернет-ресурси, такі як Bloomberg, Reuters, The Financial Times, офіційні сайти МВФ, Світового банку чи інших фінансових організацій;
- знайдіть актуальну новину, що ілюструє вплив однієї з міжнародних фінансових організацій (наприклад, МВФ, Світового банку або Банку міжнародних розрахунків) на економіку конкретної країни або регіону.

2. Аналіз знайденої новини:

- вкажіть назву джерела новини (сайт або видання) і дату публікації;
- опишіть основну ідею новини (5-6 речень) наприклад, яка ситуація описується, яка організація брала участь, які заходи були вжиті;
- проаналізуйте, як ці заходи вплинули на фінансову стабільність, які інструменти використовувались і чи відповідає це сучасним тенденціям у глобальній економіці.

Завдання 3. Кейс. «Роль і вплив міжнародних фінансових організацій на економіку України».

Мета. Сформувати комплексне розуміння ролі міжнародних фінансових організацій у забезпеченні фінансової стабільності та економічного розвитку України. Завдання спрямоване на розвиток аналітичних навичок, уміння використовувати джерела інформації, критично оцінювати програми та проєкти міжнародних фінансових організацій, а також формулювати власні висновки щодо їх ефективності та впливу на макроекономічні показники країни.

Рекомендації для виконання:

1. Пошук інформації:

- дослідіть, які міжнародні фінансові організації (МФО) співпрацюють з Україною (МВФ, Світовий банк, ЄБРР тощо);
- визначте основні програми чи проєкти, реалізовані за участі цих організацій;
- використовуйте офіційні джерела: сайти МФО, Міністерства фінансів України, НБУ, новинні ресурси (Bloomberg, Reuters, The Financial Times).

2. Структура виконання завдання:

Вступ – коротко окресліть значення міжнародних фінансових організацій для України.

Основна частина:

1. Огляд співпраці:

- назвіть організації, які надають фінансову допомогу Україні;

- опишіть мету та масштаби співпраці (кредити, технічна допомога, гранти).

2. Оцінка конкретних програм:

- наприклад, проаналізуйте вплив програм МВФ, таких як «EFF» (Механізм розширеного фінансування);

- розгляньте проєкти Світового банку в галузі інфраструктури, охорони здоров'я або енергетики;

- вкажіть, як ЄБРР підтримує розвиток малого бізнесу та фінансову інтеграцію.

3. Вплив на економіку:

- як програми МФО вплинули на макроекономічні показники України (наприклад, валютна стабільність, інвестиційна активність, рівень державного боргу)?

- чи сприяли ці програми проведенню структурних реформ?

Висновки: узагальніть, наскільки ефективною є співпраця України з міжнародними фінансовими організаціями.

Формат виконання:

Обсяг роботи: 2-3 сторінки тексту або презентація (5-7 слайдів). Використання 3-5 джерел (з посиланнями на сайти або публікації).

Завдання 4. Дебати «Міжнародні фінансові організації – стабілізатори чи інструменти впливу?»

Мета. Розвинути навички критичного мислення, аргументації та публічної дискусії через обговорення ролі міжнародних фінансових організацій у глобальній економіці.

Рекомендації для виконання:

1. Поділитися на 2 групи. Підготуватись до дискусії.

Перша група відстоює позицію, що міжнародні фінансові організації сприяють стабілізації економік та підтримують розвиток країн.

Друга група відстоює позицію, що міжнародні фінансові організації є інструментами політичного та економічного впливу з обмеженим позитивним.

Кожна група має підготувати 3-5 аргументів, які підкріплюють її позицію.

2. Формат дебатів:

- представлення позицій – кожна група має пояснити свою позицію та навести аргументи.

- дискусія – групи обмінюються контраргументами та відповідають на запитання одна одної.

Після завершення дебатів обговорюється, які аргументи були найбільш переконливими та які аспекти дискусії залишаються відкритими для подальшого аналізу.

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1. Що є головною метою Світового банку?

а) підтримка політичної стабільності;
б) скорочення бідності та зміцнення добробуту;
в) регулювання валютних курсів;
г) надання технічної допомоги розвиненим країнам.

2. Яка організація є частиною Групи Світового банку?

а) міжнародний валютний фонд;
б) Європейський центральний банк;
в) міжнародна фінансова корпорація;
г) Африканський банк розвитку.

3. Коли було створено Міжнародний валютний фонд?

а) 1930 р;
б) 1944 р;
в) 1957 р;
г) 1961 р.

4. Що є основною функцією Банку міжнародних розрахунків?

а) надання кредитів приватним компаніям;
б) координація монетарної політики між центральними банками;
в) фінансування країн, що розвиваються;
г) управління національними банками.

5. Яка з наведених організацій є регіональною фінансовою організацією?

а) Міжнародний валютний фонд;
б) Світовий банк;
в) Європейський банк реконструкції та розвитку;
г) Банк міжнародних розрахунків.

6. Членом якої організації є Україна з 1992 р.?

а) Африканський банк розвитку;
б) Європейський центральний банк;
в) Міжнародний валютний фонд;
г) Банк міжнародних розрахунків.

7. Який комітет був створений при БМР у 1974 р. для банківського регулювання?

а) Комітет зі стабільності валют;
б) Базельський комітет з банківського нагляду;
в) Комітет з міжнародного співробітництва;
г) Комітет з валютних резервів.

8. Яка організація фінансує інфраструктурні проєкти в країнах ЄС?

а) Європейський інвестиційний банк;
б) Африканський банк розвитку;
в) Азійський банк розвитку;
г) Арабський валютний фонд.

9. Яка організація була заснована з метою сприяння економічному розвитку країн Азійсько-Тихоокеанського регіону?

а) Європейський інвестиційний банк;
б) Азійський банк розвитку;
в) Арабський валютний фонд;

г) Чорноморський банк торгівлі та розвитку.

10. *Що є основною функцією МВФ?*

а) надання кредитів для стабілізації валют;

б) надання грантів для наукових досліджень;

в) управління резервами центральних банків;

г) фінансування приватних компаній.

☒/☑ **Завдання 1.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. Міжнародний валютний фонд був створений у 1944 р. для підтримки міжнародної фінансової стабільності.
2. Група Світового банку складається з п’яти організацій, включаючи Міжнародний банк реконструкції та розвитку.
3. Банк міжнародних розрахунків виконує роль регулятора для центральних банків країн-членів.
4. Європейський банк реконструкції та розвитку надає підтримку виключно країнам Європейського Союзу.
5. МВФ надає кредити країнам, які стикаються з кризами платіжного балансу.
6. Світовий банк надає кредити та гранти лише країнам з високим рівнем доходу.
7. Азійський банк розвитку фінансує інфраструктурні проєкти у країнах Азіатсько-Тихоокеанського регіону.
8. Базельський комітет з банківського нагляду працює під егідою Банку міжнародних розрахунків.
9. Міжнародна фінансова корпорація (IFC) є частиною МВФ.
10. Членство у Світовому банку можливе лише для країн, які є членами МВФ.

Завдання 2. Розподіл функцій міжнародних фінансових організацій. Заповніть таблицю, розподіливши функції між організаціями: Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ), Банк міжнародних розрахунків (БМР), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР). Для кожної функції вкажіть одну відповідну організацію.

Таблиця 2.1 – Розподіл функцій міжнародних фінансових організацій

Функція	Організація
1. Надання кредитів для стабілізації валют	
2. Фінансування інфраструктурних проєктів у країнах Європи та Азії	
3. Координація між центральними банками різних країн	
4. Зниження рівня бідності через надання грантів і позик	
5. Розробка міжнародних банківських стандартів	
6. Надання технічної допомоги країнам із середнім і низьким рівнем доходу	

Тема 3. Стратегії банків на світовому ринку

🗝 **Мета:** розкрити сутність і значення стратегій банків на світовому ринку; вивчити основні підходи до виходу банків на міжнародні ринки, моделі банківської експансії, а також стратегії задоволення потреб різних сегментів клієнтів у глобальному середовищі; ознайомитися з основними підходами до використання стратегій диференціації, цінової конкуренції, інновацій, злиття та поглинання, що забезпечують конкурентоспроможність банків у міжнародному масштабі.

🗁 План

1. Основні підходи до виходу банків на нові міжнародні ринки.
2. Моделі банківської експансії на світовому ринку.
3. Стратегії банків з задоволення потреб різних сегментів клієнтів на глобальному ринку.
4. Використання банками стратегій для завоювання ринку.
5. Стратегії злиття та поглинання на світовому банківському ринку.

🖉 Основні терміни і поняття

Модель Уппсали; еклектична парадигма; модель Бартлетта та Гошала; діамантова модель Портера; CAGE-модель; стратегічне партнерство; диференціація; цінова конкуренція; злиття та поглинання.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми доцільно звернути увагу на основні підходи до виходу банків на міжнародні ринки, включаючи аналіз моделей Уппсали, еклектичної парадигми, моделі Бартлетта та Гошала, діамантової моделі Портера та CAGE-моделі. Особливу увагу слід приділити їхньому застосуванню в контексті вибору ринку, мінімізації ризиків та стратегічного планування.

Потрібно акцентувати увагу на характеристиках різних моделей банківської експансії, таких як створення дочірніх компаній, відкриття філій та стратегічні партнерства. Варто виділити переваги та недоліки кожної моделі з урахуванням їх впливу на адаптацію до місцевого ринку, управління ризиками та вартість реалізації.

Необхідно розуміти принципи сегментації клієнтів у глобальному банківському середовищі та особливості обслуговування окремих сегментів (індивідуальних, корпоративних, клієнтів із високими доходами). Слід звернути увагу на використання персоналізації, цифрових платформ і CRM-систем для задоволення потреб клієнтів, а також вплив інноваційних продуктів (зелених кредитів, мобільних гаманців) на конкурентоспроможність банків.

Рекомендується проаналізувати стратегії, які банки використовують для завоювання ринку, включаючи диференціацію, цінову конкуренцію та впровадження інновацій. Варто оцінити, як ці стратегії допомагають банкам реагувати на виклики глобалізації, технологічних змін та зростаючої конкуренції.

Окрему увагу слід приділити стратегіям злиття та поглинання на світовому банківському ринку, аналізуючи їхні мотиви, типи, переваги та виклики. Слід розглянути їхній вплив на конкурентоспроможність банків, фінансові результати та ризики монополізації ринку.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Роль стратегічних підходів банків (модель Уппсали, OLI модель, діамантова модель Портера) у забезпеченні ефективного виходу на нові міжнародні ринки.
2. Основні виклики та можливості для банків під час використання стратегій злиття та поглинання на світовому банківському ринку.
3. Особливості розробки та реалізації стратегій задоволення потреб різних сегментів клієнтів у глобальному банківському середовищі.

Питання для самоконтролю

1. Які основні елементи моделі Уппсали, і як вона сприяє ефективному виходу банків на нові міжнародні ринки?
2. У чому полягає суть еклектичної парадигми (OLI Model)?
3. Які основні компоненти моделі Бартлетта та Гошала?
4. Як банки використовують діамантову модель Портера для оцінки нових ринків?
5. Які основні характеристики CAGE-моделі та як її використовують для оцінки ринків?
6. Які переваги має створення дочірніх компаній для банків?
7. Які недоліки може мати відкриття філіалів на нових ринках?
8. У чому полягає стратегія цінової конкуренції у банківському секторі?
9. Як інновації у банківських продуктах допомагають банкам задовольнити потреби різних сегментів клієнтів?
10. Які виклики виникають перед банками під час впровадження стратегій злиття та поглинання?

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Модель Уппсали, і як вона застосовується у міжнародній банківській експансії?
2. Які основні компоненти еклектичної парадигми (OLI Model)?
3. Чим відрізняються глобальна, мультинаціональна, міжнародна та транснаціональна стратегії в моделі Бартлетта та Гошала?
4. Які фактори впливають на конкурентоспроможність банків згідно з діамантовою моделлю Портера?
5. Як банки оцінюють ризики за допомогою CAGE-моделі?
6. Які переваги мають філії порівняно з дочірніми компаніями у міжнародному банківському бізнесі?

7. Чим відрізняється стратегія диференціації від стратегії цінової конкуренції у банківському секторі?

8. Які інновації у банківських продуктах найбільш популярні серед клієнтів різних сегментів?

9. Які основні мотиви злиття та поглинання у світовому банківському секторі?

10. Як стратегічні партнерства впливають на адаптацію банків до локальних ринків?

Завдання 2. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Стратегії міжнародних банків під час економічної нестабільності: приклади адаптації до сучасних викликів».

Рекомендації для виконання:

1. Пошук новин:

- використовуйте надійні інтернет-ресурси, офіційні сайти міжнародних банків або інших фінансових організацій;
- знайдіть актуальну новину, яка ілюструє стратегії міжнародних банків під час економічної нестабільності. Це може бути, наприклад, реакція банку на інфляцію, зміни процентних ставок, економічні кризи або виклики, пов'язані з глобалізацією чи війнами.

2. Аналіз знайденої новини:

- вкажіть назву джерела новини (сайт або видання) і дату публікації;
- опишіть основну ідею новини (5-6 речень) наприклад, яка ситуація описується, яка організація брала участь, які заходи були вжиті;
- проаналізуйте, наскільки ці заходи відповідають сучасним викликам у банківській сфері.

Завдання 3. Аналітичне завдання. «Аналіз стратегії виходу банків на міжнародний ринок».

Мета. Розвинути вміння застосовувати теоретичні моделі для аналізу стратегій виходу банків на міжнародний ринок, а також поглибити навички критичного мислення, структурованого аналізу та аргументованого висновку щодо ефективності обраної стратегії в умовах глобальної конкуренції.

Рекомендації для виконання:

1. Оберіть банк для аналізу. Наприклад, розгляньте такі міжнародні банки, як HSBC, CitiBank, Deutsche Bank, або інший відомий банк, що активно працює на глобальних ринках.

2. Дослідіть стратегію виходу банку на міжнародний ринок, використовуючи такі теоретичні моделі:

- модель Уппсали: зверніть увагу на поступовий процес накопичення досвіду на нових ринках та культурно-географічну близькість перших ринків;
- OLI модель (еклектична парадигма): оцініть, як банк використовує власні переваги (ownership), обирає оптимальні локації (location) та вирішує питання інтерналізації (internalization);

- модель Бартлетта та Гошала: визначте, чи банк застосовує глобальну, міжнародну, мультинаціональну чи транснаціональну стратегію.

3. Проведіть порівняльний аналіз моделей.

- визначте, яка з моделей найбільше відповідає стратегії виходу банку на міжнародний ринок;
- оцініть сильні та слабкі сторони застосованого підходу.

4. Сформулюйте висновки:

- зробіть аргументований висновок щодо ефективності стратегії банку;
- оцініть, наскільки ця стратегія відповідає сучасним викликам глобальної економіки.

Формат виконання завдання:

Обсяг роботи: 2-3 сторінки тексту або презентація (5-7 слайдів).

Структура:

- опис вибраного банку та його діяльності;
- короткий аналіз кожної теоретичної моделі в контексті стратегії банку;
- порівняння моделей та їх відповідність до реальної стратегії;
- висновки.

Використовуйте 3-5 надійних джерел інформації, таких як звіти банків, дослідження, публікації у фінансових виданнях.

Завдання 4. Кейс. «Злиття та поглинання як стратегія стабілізації банківської системи».

Мета. Розвинути навички аналізу реальних кейсів у банківській сфері, вивчити підходи до злиття та поглинання як стратегії стабілізації банківських систем, а також сформувати здатність розробляти рішення для інтеграції банківських активів в умовах економічної нестабільності.

Ситуація. У 2023 р. UBS було змушено об’єднатися з Credit Suisse через кризу довіри до банківської системи Швейцарії. Аналогічно, JPMorgan Chase придбав First Republic Bank після кризи ліквідності в США. PNC Financial Services у 2021 р. завершив угоду щодо поглинання BBVA USA, що зміцнило його позиції на ринку США.

Проблема. Після злиття чи поглинання кожен із цих банків має вирішити, як найкраще інтегрувати придбані активи, мінімізувати ризики та забезпечити стабільність.

Завдання. Від імені керівництва одного з банків (оберіть UBS, JPMorgan або PNC Financial Services) запропонуйте стратегію інтеграції, зважаючи на такі аспекти:

- які ризики можуть виникнути під час інтеграції?
- як зберегти довіру клієнтів і регуляторів після злиття?
- які інноваційні підходи можуть забезпечити стабільність у перехідний період?

Напишіть короткий план (1-2 сторінки) або створіть презентацію (5-7 слайдів), у якій: опишіть обраний кейс; проаналізуйте потенційні ризики; запропонуйте конкретні рішення та стратегії.

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1. Який з підходів описує поступове накопичення знань про іноземні ринки?

а) CAGE-модель;

б) модель Уппсали;

в) діамантова модель Портера;

г) OLI модель.

2. Яка з моделей оцінює культурну, адміністративну та економічну відстань між країнами?

а) OLI модель;

б) Модель Уппсали;

в) CAGE-модель;

г) модель Бартлетта та Гошала.

3. Що включає в себе компонент Internalization в OLI моделі?

а) вибір ринку;

б) управління витратами через експорт, ліцензування або прямі інвестиції;

в) адаптація продуктів до місцевих умов;

г) факторні умови.

4. Який тип злиття об'єднує банки, що працюють у різних географічних регіонах?

а) горизонтальне злиття;

б) вертикальне злиття;

в) конгломератне злиття;

г) філіальне злиття.

5. Яка стратегія передбачає створення унікальних продуктів для окремих клієнтів?

а) цінова конкуренція;

б) диференціація;

в) інновації;

г) стратегічні партнерства.

6. Яка модель найкраще підходить для поступової експансії банків?

а) OLI модель;

б) модель Уппсали;

в) діамантова модель Портера;

г) CAGE-модель.

7. Що є перевагою використання філіалів для банківської експансії?

а) висока локальна адаптація;

б) швидке розширення;

в) зниження ризиків;

г) висока локальна адаптація.

8. Який з факторів є частиною діамантової моделі Портера?

а) культурна відстань;

б) внутрішній попит;

в) локація;

г) інтерналізація.

9. Яка стратегія злиття дозволяє банку розширювати свою частку ринку, об'єднуючись із конкурентами?

а) горизонтальне злиття;

б) вертикальне злиття;

в) конгломератне злиття;

г) стратегічні партнерства.

10. Яка стратегія передбачає встановлення найнижчих цін на послуги?

а) інновації;

б) диференціація;

в) цінова конкуренція;

г) конгломератне злиття.

☒/☑ **Завдання.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. Модель Уппсали передбачає поступовий вихід банків на міжнародні ринки через накопичення досвіду та знань.
2. Еклектична парадигма (OLI модель) включає три ключові елементи: володіння, розташування та інтерналізацію.
3. CAGE-модель враховує чотири аспекти відстані між країнами: культурний, адміністративний, географічний та економічний.
4. Глобальна стратегія в моделі Бартлетта та Гошала передбачає максимальну адаптацію до місцевих умов.
5. Злиття UBS та Credit Suisse відбулося у 2023 році через кризу ліквідності в банківській системі Швейцарії.
6. JPMorgan Chase придбав First Republic Bank у 2023 році для виходу на європейський ринок.
7. PNC Financial Services завершив злиття з BBVA USA у 2021 році, що посилило його позиції на ринку ЄС.
8. Банки активно використовують стратегії диференціації, інновацій та цінової конкуренції для збереження конкурентоспроможності.
9. Дочірні компанії є відділеннями банку, які не мають окремого юридичного статусу.
10. Діамантова модель Портера аналізує конкурентоспроможність компаній, а не країни.

Тема 4. Міжнародні стандарти банківського нагляду

🗝 **Мета:** дослідити сутність, історичні передумови та еволюцію міжнародних стандартів банківського нагляду; розглянути роль Базельського комітету та інших міжнародних фінансових організацій у розробці стандартів банківського регулювання; ознайомитися з основними положеннями Базельських угод (I, II, III, IV) та їх впливом на глобальну фінансову систему; проаналізувати значення міжнародної співпраці у зміцненні банківського нагляду; вивчити вплив глобальних фінансових криз на розвиток стандартів регулювання.

🗁 План

1. Передумови виникнення міжнародних стандартів банківського нагляду.
2. Еволюція Базельських угод.
3. Роль міжнародної співпраці у зміцненні банківського нагляду.
4. Вплив глобальних фінансових криз на розвиток стандартів банківського нагляду.

🖉 Основні терміни і поняття

Банківський нагляд;Базельський комітет з банківського нагляду; Базельські угоди (I, II, III, IV); коефіцієнт достатності капіталу; ліквідність банків; системний ризик; регуляторний арбітраж; Єдиний наглядовий механізм (SSM); Фінансова рада з питань стабільності; управління ризиками; валютний ризик; кризові явища у банківській системі.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми доцільно звернути увагу на історичні передумови виникнення міжнародних стандартів банківського нагляду, зокрема аналіз впливу кризових подій (крах Bankhaus Herstatt, Franklin National Bank) на формування першого міжнародного регуляторного органу – Базельського комітету з банківського нагляду. Важливо дослідити, як глобалізація фінансових ринків та розвиток транскордонної банківської діяльності зумовили потребу в гармонізації регуляторних підходів.

Потрібно акцентувати увагу на еволюції Базельських угод (I, II, III, IV), аналізуючи їхні основні положення, нововведення, сильні та слабкі сторони. Слід виділити, як зміни в угодах відображають адаптацію регуляторних стандартів до нових викликів, таких як ризики ліквідності, кліматичні ризики, кіберзагрози та розвиток цифрових активів.

Особливу увагу слід приділити ролі міжнародної співпраці у зміцненні банківського нагляду. Варто розглянути діяльність Базельського комітету, Фінансової ради з питань стабільності (FSB), МВФ та Світового банку, а також механізми координації наглядових заходів, які вони використовують. Важливо оцінити значення Єдиного наглядового механізму (SSM) у ЄС для зміцнення банківської системи єврозони.

Необхідно розуміти вплив глобальних фінансових криз на розвиток

стандартів банківського нагляду. Рекомендується проаналізувати, як фінансова криза 2007-2008 років, азійська фінансова криза 1997-1998 рр. та інші кризові явища сприяли вдосконаленню стандартів управління ризиками, капітальним вимогам та регуляторним підходам.

Рекомендується порівняти ключові стандарти Базельських угод у контексті їхнього впливу на стабільність світової банківської системи, враховуючи основні ризики, які вони охоплюють. Окрему увагу слід приділити нововведенням Базеля IV, які орієнтовані на інтеграцію кліматичних ризиків, адаптацію до цифрових інновацій та посилення капітальних вимог.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Основні уроки глобальних фінансових криз для вдосконалення міжнародних стандартів банківського нагляду.
2. Роль міжнародних організацій у розробці та впровадженні стандартів Базельського комітету.
3. Вплив Базельських угод на посилення стійкості банківських систем у контексті глобальних фінансових викликів.

Питання для самоконтролю

1. Як кризи 1974 р. (крах Bankhaus Herstatt та Franklin National Bank) вплинули на формування міжнародних стандартів банківського нагляду?
2. У чому полягають основні нововведення Базеля IV у порівнянні з Базелем III, і як вони враховують кліматичні та цифрові ризики?
3. Які функції виконує Фінансова рада з питань стабільності (FSB) у регулюванні банківської діяльності?
4. Як Єдиний наглядовий механізм сприяє зміцненню банківської системи Євросоюзу?
5. Чому проциклічність вимог Базеля II стала об’єктом критики під час глобальної фінансової кризи 2007-2008 рр.?
6. Як цифровізація та розвиток FinTech впливають на модернізацію стандартів банківського нагляду?
7. У чому полягає значення стандартів розкриття інформації в управлінні ризиками у банківській системі?
8. Як міжнародна співпраця між регуляторами зменшує ризики регуляторного арбітражу?
9. Який вплив мають глобальні фінансові кризи на розвиток прозорості та ліквідності банків?
10. У чому полягають основні труднощі уніфікації міжнародних стандартів банківського нагляду?

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Яке основне завдання міжнародних стандартів банківського нагляду?
2. Які події стимулювали створення Базельського комітету з банківського

нагляду?

3. Чому крах Bankhaus Herstatt став важливим уроком для міжнародного банківського регулювання?

4. Які основні завдання виконує Базельський комітет з банківського нагляду?

5. Що передбачає поняття «ризик Герштата»?

6. Яка ключова роль міжнародної співпраці у зміцненні банківського нагляду?

7. Які нововведення внесла Базельська угода III порівняно з попередніми?

8. Як глобальні фінансові кризи вплинули на розвиток стандартів банківського регулювання?

9. Які основні аспекти включає Базельська угода IV?

10. Яку роль відіграють фінансові кризи у формуванні нових регуляторних стандартів?

📣 **Завдання 2**. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «Вплив міжнародних стандартів банківського нагляду на стабільність фінансових систем у кризових умовах».

Рекомендації для виконання:

1. Пошук новин:

- використовуйте надійні інтернет-ресурси, офіційні сайти міжнародних фінансових організацій, таких як Базельський комітет, МВФ, або Світовий банк;
- знайдіть актуальну новину, яка ілюструє вплив міжнародних стандартів банківського нагляду на фінансову стабільність під час кризових явищ.

2. Аналіз знайденої новини:

- вкажіть назву джерела новини (сайт або видання) і дату публікації;
- опишіть основну ідею новини (5-6 речень): яка ситуація описується, які заходи були вжиті, які стандарти використовувалися, яких результатів було досягнуто;
- проаналізуйте як впроваджені стандарти допомогли стабілізувати фінансову систему; чи виникли складнощі під час реалізації заходів; наскільки ефективними виявилися ці заходи в умовах сучасних викликів, таких як кіберризики, інновації у фінансах, чи пандемія.

Завдання 3. Кейс-стаді. «Прийняття управлінських рішень для відповідності стандартам Базель III».

Мета. Розвинути навички ситуаційного аналізу, ідентифікації основних ризиків, розробки управлінських рішень та оптимізації діяльності банків у відповідності до стандартів Базеля III.

Ситуація. Комерційний банк «UniBank» (умовна назва) є середнім за розмірами активів у банківській системі країни. Основні напрямки діяльності – кредитування малого та середнього бізнесу, а також споживче кредитування. Банк планує розширити кредитний портфель у корпоративному сегменті, але стикається з новими регуляторними вимогами щодо капіталу та ліквідності, встановленими відповідно до стандартів Базель III.

Таблиця 4.1 – Вихідні дані для аналізу

Категорія	Показник	Поточний рівень	Норматив Базель III
Капітал	Regulatory Capital Adequacy Ratio (CAR)	11,2%	≥ 10,5% (з буферами)
	Core Tier 1 (CET1)	7,5%	≥ 6%
Ліквідність	Liquidity Coverage Ratio (LCR)	115%	≥ 100%
	Net Stable Funding Ratio (NSFR)	95%	≥ 100%
Якість кредитного портфеля	Non-Performing Loans (NPL) Ratio	6%	Немає конкретного нормативу (середній рівень по ринку: 8%)
	Coverage Ratio (резерви під проблемні кредити)	60%	Рекомендовано: високий рівень
Структура активів	Короткострокові кредити (до 1 року)	50%	Рекомендовано: збалансована структура
	Депозити населення (у структурі зобов'язань банку)	70%	Немає конкретного нормативу
	Строкові депозити до 1 року	60%	Рекомендовано: збалансована структура

Поточна стратегія Банку:

Банк планує збільшити корпоративний кредитний портфель на 20% протягом року. Очікується підвищення нормативів CAR та NSFR від регулятора протягом 6-12 місяців.

Завдання:

1. Аналіз відповідності нормативам.

- проаналізуйте поточні показники банку (CAR, CET1, LCR, NSFR) та визначте, чи відповідає банк вимогам Базеля III;
- оцініть, чи вистачить запасу міцності для виконання нормативів із врахуванням планів розширення кредитування.

2. Ідентифікація ризиків.

- які ризики можуть виникнути через зростання кредитного портфеля?
- як впливає велика частка короткострокових депозитів на стійкість банку?
- чи достатньо резервів для покриття проблемних кредитів?

3. Розробка рішень.

- запропонуйте, як підвищити CAR або CET1;
- розробіть кроки для покращення NSFR;
- оцініть, які заходи можуть допомогти дотримуватися LCR.

4. Формулювання рекомендацій.

- сформулюйте пропозиції для ради директорів щодо оптимальних рішень.
- обґрунтуйте, як запропоновані заходи допоможуть банку адаптуватися до нових вимог Базеля III.

Результат:

Короткий письмовий звіт (5-7 сторінок) або презентація (5-10 слайдів), що містить:

- опис поточного стану банку із висновками щодо відповідності нормативам.
- ідентифікацію основних ризиків, пов'язаних із планами розширення.
- обґрунтовані пропозиції щодо вдосконалення показників (з посиланням на нормативи Базеля III).
- короткі рекомендації для ради директорів із планом дій.

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1) Базельський комітет з банківського нагляду був створений у відповідь на:

а) введення євро в країнах ЄС;
б) фінансову кризу 2007-2008 р.;
в) крах Bankhaus Herstatt у 1974 р.;
г) боргову кризу в Європі 2010 р.

2) Основна мета стандартів Базель I полягала у:

а) впровадженні буферів капіталу;
б) регулюванні ризиків ліквідності;
в) створенні мінімальних вимог до капіталу;
г) управлінні операційними ризиками.

3. Який ризик не враховувався в стандарті Базель I?

а) кредитний ризик;
б) ринковий ризик;
в) валютний ризик;
г) капітальний ризик.

4. У Базель II основними трьома опорами є:

а) кредитування, інвестиції, управління ліквідністю;
б) мінімальні вимоги до капіталу, процедури нагляду, ринкова дисципліна;
в) управління ризиками, капітал, фінансовий аналіз;
г) ліквідність, прозорість, стандарти аудиту.

5. Який із наступних показників було запроваджено у Базель III?

а) резервний коефіцієнт;
б) Net Stable Funding Ratio (NSFR);
в) коефіцієнт кредитного ризику;
г) державний борговий коефіцієнт.

6. Що таке LCR відповідно до стандартів Базель III?

а) коефіцієнт ліквідності активів банку;
б) коефіцієнт покриття ліквідності;
в) коефіцієнт ризикового капіталу;
г) коефіцієнт операційної стабільності.

7. Основна критика Базель II полягала у:

а) надмірному акценті на кредитному ризику;
б) проциклічності вимог;
в) недостатній увазі до ліквідності;

г) надмірних вимогах до буферів капіталу.

8. Який із наступних заходів використовується для зменшення регуляторного арбітражу?

а) підвищення процентних ставок;

б) гармонізація міжнародних стандартів;

в) зниження вимог до капіталу;

г) розширення кредитного портфеля.

9. Що з переліченого є нововведенням у Базель IV?

а) зниження вагових коефіцієнтів для іпотечних кредитів;

б) введення стандартів прозорості звітності;

в) мінімальні вимоги до капіталу;

г) створення Базельського комітету.

10. Основна роль міжнародної співпраці у банківському нагляді полягає у:

а) підтримці кредитування малих і середніх підприємств;

б) гармонізації стандартів, обміні інформацією та зменшенні системних ризиків;

в) встановленні єдиної монетарної політики для всіх країн;

г) контролі над інфляцією у країнах G7.

☒/☑ **Завдання 1.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. Базельський комітет з банківського нагляду був створений у 1974 р. після краху німецького банку Bankhaus Herstatt, щоб посилити координацію наглядових органів різних країн.

2. Базель I запровадив мінімальні вимоги до капіталу, а також буфери капіталу, які мають використовуватися при проциклічному зростанні економіки.

3. Три опори Базель II – це мінімальні капітальні вимоги, наглядовий процес і ринкова дисципліна.

4. Основний капітал (Core Tier 1, CET1) як ключовий показник вперше почав вимірюватися та регулюватися ще у Базель I з метою посилення вимог до якості капіталу.

5. Головний недолік Базель II – проциклічність вимог, що проявлялося у посиленні навантаження на банки саме у кризові періоди.

6. Базель III запровадив показники ліквідності (LCR та NSFR), водночас зберігаючи без змін підходи до кредитного ризику з Базель I.

7. Міжнародна співпраця між наглядовими органами різних країн сприяє гармонізації стандартів, зниженню ризику регуляторного арбітражу та обміну інформацією про системно важливі банки.

8. Банк міжнародних розрахунків та Міжнародний валютний фонд не беруть участі у розробці рекомендацій для глобального банківського нагляду, оскільки цим займаються виключно центральні банки G7.

9. Глобальна фінансова криза 2007-2008 рр. пришвидшила перехід до Базель III, оскільки виявила недоліки в регулюванні ліквідності та буферів капіталу.

10. «Базель IV» – неофіційна назва завершальних поправок до Базель III,

які передбачають зміну підходу до розрахунку ризиковозважених активів та посилення стандартів розкриття інформації.

Завдання 2. Написання есе на одну із запропонованих тем:

«Вплив Базеля ІІІ на банківські системи країн, що розвиваються».

«Проциклічність вимог Базель ІІ і її подолання у Базель ІІІ».

«Роль міжнародної співпраці у банківському нагляді: гармонізація стандартів і запобігання фінансовим кризам».

«Еволюція Базельських угод: від Базель І до «Базель IV»»

«Стійкість банківської системи під впливом глобальних стандартів: чи гарантує Базель ІІІ уникнення майбутніх криз?».

Рекомендації для виконання «Есе»:

1. Збирання інформації за проблемою.

- ознайомтеся з основними теоретичними та практичними джерелами, що стосуються теми (наукові статті, аналітичні звіти, статистика, офіційні документи);
- уникайте поверхневого опрацювання матеріалу: шукайте різні точки зору, щоб сформувати всебічне розуміння теми.

2. Аналіз зібраної інформації.

- порівняйте, систематизуйте та критично оцініть зібрані факти та аргументи.
- визначте, які з них є найбільш релевантними для вашої теми та допоможуть сформувати власну позицію.

3. Виявлення власної точки зору.

- сформулюйте *особисте* ставлення до проблеми: де ви погоджуєтеся з авторами, а де – ні, і чому;
- підкріплюйте свою позицію аргументами, прикладами чи посиланнями на дослідження.

4. Виклад власної точки зору у вигляді тексту.

- пам’ятайте про ***100% авторський текст***: уникайте плагіату, цитати використовуйте помірковано й оформлюйте належним чином (наприклад, у дужках або через посилання);
- обсяг есе становить близько *2000 знаків із пробілами* (орієнтовно 1-1,5 сторінки друкованого тексту);
- стиль викладу може бути *вільним*, але *логічна структура* є бажаною (короткий вступ, виклад позиції, аргументація, висновок);
- намагайтеся *аргументовано* відстоювати свою думку, не обмежуючись лише констатацією фактів.

Порада:

- уникайте надмірного формалізму, адже есе передбачає особисту рефлексію студента на тему;
- водночас дотримуйтеся загальних правил академічної доброчесності (правильне оформлення джерел, відсутність плагіату);
- при бажанні можна навести приклад із реальної практики або коментар відомих експертів, щоб підсилити ваші аргументи.

Тема 5. Міжнародні стандарти обліку та звітності у банках

🗝 **Мета:** розкрити сутність і значення міжнародних стандартів обліку та звітності у банківській сфері; визначити їх роль у забезпеченні прозорості, стабільності та конкурентоспроможності банківських установ на глобальному ринку; вивчити основні аспекти впровадження МСФЗ, включаючи стандарти для обліку фінансових інструментів, доходів та оренди; розглянути проблеми, пов'язані із застосуванням стандартів у різних економічних середовищах; ознайомитися з перспективами розвитку стандартів, зокрема в контексті адаптації до цифрових активів, інтеграції ESG-факторів і автоматизації облікових процесів.

🗁 План

1. Роль стандартів обліку та звітності у банках.
2. Міжнародні стандарти фінансової звітності у банківській сфері.
3. Роль міжнародних організацій у гармонізації стандартів обліку та звітності.
4. Проблеми впровадження та перспективи розвитку міжнародних стандартів обліку та звітності у банках.

🖉 Основні терміни і поняття

Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ); МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»; МСФЗ 15 «Дохід від контрактів з клієнтами»; МСФЗ 16 «Оренда»; ESG-звітність; Директива про нефінансову звітність (NFRD); система GAAP.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми доцільно звернути увагу на значення міжнародних стандартів обліку та звітності для банківської сфери, зокрема на їхню роль у забезпеченні прозорості, стабільності та конкурентоспроможності банківських установ. Важливо дослідити, як фінансова звітність відображає стан банківських активів, кредитного портфеля, ризиків і ліквідності, сприяючи ухваленню обґрунтованих управлінських рішень.

Особливу увагу слід приділити ключовим аспектам МСФЗ, зокрема: МСФЗ 9 «Фінансові інструменти», який регулює облік кредитів, боргових цінних паперів, похідних фінансових інструментів, а також передбачає застосування моделі очікуваних кредитних збитків (ECL) для оцінки ризику кредитного портфеля; МСФЗ 15 «Дохід від контрактів з клієнтами», що визначає підходи до обліку доходів від надання фінансових послуг, включаючи комісійні доходи, процентні платежі та інші надходження; МСФЗ 16 «Оренда», який впливає на структуру фінансової звітності банків, зокрема через зміну підходу до обліку орендованих активів, що відображаються у балансі як зобов'язання.

Потрібно акцентувати увагу на ролі міжнародних організацій у гармонізації стандартів обліку. Варто розглянути діяльність: Ради з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB), що розробляє та вдосконалює МСФЗ; Міжнародної федерації бухгалтерів (IFAC), яка сприяє

підвищенню якості аудиту та бухгалтерського обліку; Міжнародного валютного фонду (МВФ), що використовує МСФЗ для моніторингу фінансової стабільності країн; Світового банку, який фінансує адаптацію стандартів у країнах, що розвиваються.

Важливо вивчити проблеми, з якими стикаються банки під час впровадження МСФЗ.

Необхідно оцінити перспективи розвитку міжнародних стандартів: інтеграція ESG-факторів у звітність, що відповідає сучасним вимогам сталого розвитку; адаптація до цифрових активів; автоматизація облікових процесів.

Рекомендується порівняти переваги впровадження МСФЗ, такі як покращення прозорості, довіри інвесторів та інтеграції банків у глобальну фінансову систему, з викликами, які виникають через високі витрати та складність стандартів. Окрему увагу слід приділити перспективам адаптації стандартів до сучасних викликів, таких як цифровізація та екологічна відповідальність.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Порівняльний аналіз МСФЗ із національними стандартами обліку.
2. ESG-звітність і нефінансові показники у банківському секторі.
3. Облік цифрових активів і перспективи розвитку МСФЗ.

Питання для самоконтролю

1. Яка основна мета впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у банківській сфері?
2. Назвіть три основні принципи МСФЗ.
3. Які ключові особливості має МСФЗ 9 «Фінансові інструменти»?
4. У чому полягає значення МСФЗ 15 для обліку доходів банків?
5. Як МСФЗ 16 «Оренда» впливає на структуру фінансової звітності банків?
6. Які основні функції виконує фінансова звітність банків?
7. Які організації займаються розробкою та гармонізацією міжнародних стандартів обліку?
8. Які виклики найчастіше виникають під час впровадження МСФЗ у банківській сфері?
9. Як використання МСФЗ сприяє підвищенню прозорості банківської діяльності?
10. Чому інтеграція ESG-факторів у фінансову звітність стає все більш важливою?

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Які основні функції фінансової звітності банків?
2. Назвіть ключові принципи Міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ).

3. Який стандарт регулює облік фінансових інструментів у банках?
4. Що таке очікувані кредитні збитки, і як їх оцінюють згідно з IFRS 9?
5. Чим відрізняється принциповий підхід (principles-based) у МСФЗ від підходу на основі правил (rules-based)?
6. Яка роль МСФЗ 15 у банківській сфері?
7. Які зміни у звітності банків впроваджує МСФЗ 16 «Оренда»?
8. Як гармонізація стандартів обліку сприяє глобальній фінансовій стабільності?
9. Яка організація відповідає за розробку МСФЗ?
10. ESG-звітність і яка її роль у банківському секторі.

📣 **Завдання 2**. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему: «ESG-звітність та нові стандарти сталого розвитку (ISSB)».

Рекомендації для виконання:

1. Пошук новин:
- використовуйте надійні інтернет-ресурси, офіційні сайти міжнародних організацій (наприклад, IFRS Foundation, ISSB, Світовий банк, або Організація економічного співробітництва та розвитку);
- знайдіть актуальну новину, яка висвітлює впровадження ESG-звітності, прийняття нових стандартів сталого розвитку (ISSB) або їхній вплив на банківський сектор та інші галузі;
- орієнтуйтеся на джерела, що пропонують аналіз конкретних прикладів (наприклад, інтеграція ESG-факторів у банківську діяльність, нові вимоги до нефінансової звітності, кейси великих фінансових установ).
2. Аналіз знайденої новини:
- вкажіть назву джерела новини (сайт або видання) і дату публікації;
- опишіть основну ідею новини (5-6 речень): яка ситуація описується, які організації були залучені, які заходи впроваджувалися (наприклад, нові вимоги до прозорості, інтеграція ESG-показників), яких результатів досягнуто;
- проаналізуйте як нові стандарти сприяли прозорості, стабільності або покращенню управління ризиками; чи були складнощі під час їх впровадження (наприклад, фінансові витрати, технічні проблеми, регуляторні суперечності); наскільки ці заходи відповідають сучасним викликам, таким як кліматичні ризики, соціальна відповідальність або глобальна цифровізація.

Завдання 3. Аналітичне завдання. «Впровадження IFRS 9 у комерційному банку «ABC Bank»».

Мета. Розвинути у студентів аналітичні навички, необхідні для оцінки процесу впровадження міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ) у банківській сфері.

1. Передумови та дані.

«ABC Bank» – середній за розміром банк, який нині переходить від національних стандартів обліку до МСФЗ. Банк має розгалужений кредитний портфель, що включає роздрібні та корпоративні кредити. Рівень проблемних кредитів (NPL). Частка проблемних кредитів складає 7%. Банк планує

автоматизувати розрахунок резервів за принципом очікуваних кредитних збитків (ECL).

2. Завдання.

- коротко охарактеризуйте, які етапи впровадження IFRS 9 будуть найскладнішими для «ABC Bank».
- які додаткові ресурси чи інструменти можуть бути потрібні банку для коректного обліку очікуваних збитків?
- як вплине перехід на IFRS 9 на рівень капіталу й загальну звітність банку?

3. *Формат відповіді.*

Короткий аналітичний коментар (1-2 сторінки), що містить:

Вступ – короткий опис передумов і задачі.

Основна частина:

- етапи впровадження (2–3 основні, з поясненням складнощів);
- пропозиції щодо ресурсів і інструментів;
- аналіз впливу на капітал і звітність.

Висновки: виклики та переваги переходу на IFRS 9.

Використовуйте відповідну літературу, нормативно-правові акти, а також офіційні джерела, такі як стандарти IFRS Foundation.

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1. Що є одним із ключових завдань фінансової звітності банків?

а) забезпечувати повну конфіденційність усіх операцій банку;

б) відображати лише позитивні результати діяльності банку;

в) моделювати вплив макроекономічних чинників на світову економіку;

г) надавати прозору та достовірну інформацію про стан та ризики банку.

2. Яка з наведених характеристик найкраще описує Міжнародні стандарти фінансової звітності?

а) чітко регламентовані правила;

б) деталізовані податкові норми для державного сектору;

в) принциповий підхід до обліку;

г) збірка інструкцій з управління персоналом у банківській сфері.

3. Який стандарт визначає правила визнання та оцінки фінансових інструментів у банківській сфері?

а) МСФЗ 15 «Дохід від контрактів з клієнтами»;

б) МСФЗ 16 «Оренда»;

в) IAS 1 «Подання фінансової звітності» ;

г) МСФЗ 9 «Фінансові інструменти».

4. Яка перевага впровадження МСФЗ для банківської звітності найбільш вагома з погляду інвесторів?

а) можливість обмежити доступ до фінансових даних;

б) Застосування різних підходів до оцінки активів залежно від бажань

банку;

в) забезпечення порівнянності звітності банку на міжнародному рівні;

г) зменшення регуляторних вимог з боку державних органів.

5. Який стандарт змінює підхід до обліку орендованих активів та зобов'язань у банківському секторі?

а) IFRS 9 «Фінансові інструменти»;

б) IFRS 15 «Дохід від контрактів з клієнтами»;

в) IFRS 16 «Оренда»;

г) IAS 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка».

6. Яка з міжнародних організацій розробляє та вдосконалює Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ)?

а) Міжнародний валютний фонд;

б) Світовий банк;

в) Міжнародна федерація бухгалтерів;

г) Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

7. Яка з наведених проблем є типовою при впровадженні МСФЗ у банках країн, що розвиваються?

а) надмірна кількість кваліфікованих фахівців з МСФЗ;

б) відсутність потреби в інвестиціях у програмне забезпечення;

в) суттєві витрати на навчання персоналу та модернізацію облікових систем;

г) згортання міжнародної співпраці та інтеграційних процесів.

8. Яким чином змінився підхід до розрахунку кредитних збитків у банках після впровадження МСФЗ 9?

а) визнання збитків лише після факту їх виникнення;

б) ігнорування історичних даних про кредитні ризики;

в) нарахування резервів виключно на безнадійні кредити;

г) прогнозування потенційних втрат за кредитами до їх фактичного виникнення.

9. Які виклики та перспективи пов'язані з адаптацією міжнародних стандартів фінансової звітності до цифрових активів?

а) непристосованість стандартів для обліку цифрових активів;

б) адаптація МСФЗ до обліку криптовалют та токенів;

в) повний перехід від МСФЗ до національних стандартів у розвинених країнах;

г) запровадження «подвійної» звітності без узгодження з глобальними тенденціями.

10. У контексті ESG-звітності, яка тенденція є найбільш актуальною у сучасних банківських установах?

а) повна відсутність інтересу з боку інвесторів та регуляторів;

б) обмеження доступу до інформації про соціальні та екологічні аспекти діяльності банку;

в) інтеграція екологічних і соціальних показників у фінансову звітність;

г) заміна фінансової звітності нефінансовою без паралельного представлення обох видів даних.

☒/☑ **Завдання 1.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. МСФЗ спрямовані на створення єдиних правил складання фінансової звітності для різних країн.

2. МСФЗ 9 застосовується виключно для обліку основних засобів банків.

3. Принципи МСФЗ включають достовірність, зрозумілість та порівнянність звітності.

4. Директива про нефінансову звітність (NFRD) вимагає від банків розкривати інформацію про вплив їхньої діяльності на клімат.

5. МСФЗ є правилами, які детально визначають кожен аспект облікових процесів. Банк може самостійно обирати, чи дотримуватися національних стандартів обліку або МСФЗ, навіть у міжнародній звітності.

6. Очікувані кредитні збитки (ECL) згідно з МСФЗ 9 обчислюються до виникнення фактичних втрат.

7. Рада з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (IASB) є основним органом, що розробляє МСФЗ.

8. МСФЗ 15 регулює порядок визнання доходів від контрактів із клієнтами у банківській сфері.

9. Використання МСФЗ у банківській сфері не потребує значних інвестицій у модернізацію облікових систем.

Завдання 2. Написання есе на одну із запропонованих тем:

«Виклики та перспективи впровадження МСФЗ 9 у банківському секторі країн, що розвиваються».

«Міжнародні стандарти обліку та цифрові активи: чи готова банківська звітність до визнання криптовалют?».

«Роль ESG-звітності у банківському секторі: перший крок до прозорості чи додатковий бюрократичний тягар?».

«Аналіз відмінностей між IFRS і GAAP у контексті банківських операцій».

«Автоматизація облікових процесів у банках: переваги та ризики впровадження штучного інтелекту».

Рекомендації для виконання «Есе»:

5. Збирання інформації за проблемою.

- ознайомтеся з основними теоретичними та практичними джерелами, що стосуються теми (наукові статті, аналітичні звіти, статистика, офіційні документи);

- уникайте поверхневого опрацювання матеріалу: шукайте різні точки зору, щоб сформувати всебічне розуміння теми.

6. Аналіз зібраної інформації.

- порівняйте, систематизуйте та критично оцініть зібрані факти та аргументи.

- визначте, які з них є найбільш релевантними для вашої теми та допоможуть сформувати власну позицію.

7. Виявлення власної точки зору.

- сформулюйте *особисте* ставлення до проблеми: де ви погоджуєтеся з

авторами, а де – ні, і чому;

- підкріплюйте свою позицію аргументами, прикладами чи посиланнями на дослідження.

8. Виклад власної точки зору у вигляді тексту.

- пам’ятайте про ***100% авторський текст***: уникайте плагіату, цитати використовуйте помірковано й оформлюйте належним чином (наприклад, у дужках або через посилання);
- обсяг есе становить близько *4000 знаків із пробілами* (орієнтовно 3-4 сторінки друкованого тексту);
- стиль викладу може бути *вільним*, але *логічна структура* є бажаною (короткий вступ, виклад позиції, аргументація, висновок);
- намагайтеся *аргументовано* відстоювати свою думку, не обмежуючись лише констатацією фактів.

Порада:

- уникайте надмірного формалізму, адже есе передбачає особисту рефлексію студента на тему;
- водночас дотримуйтеся загальних правил академічної доброчесності (правильне оформлення джерел, відсутність плагіату);
- при бажанні можна навести приклад із реальної практики або коментар відомих експертів, щоб підсилити ваші аргументи.

Тема 6. Фінансові інновації у світовій банківській індустрії.

🗝 **Мета:** розкрити сутність і значення фінансових інновацій у банківській сфері; визначити їх роль у трансформації банківських операцій, покращенні клієнтського досвіду, підвищенні ефективності внутрішніх процесів та забезпеченні глобальної конкурентоспроможності; вивчити основні напрями впровадження фінансових інновацій; оцінити вплив сучасних технологій на функціонування банківської системи.

🗁 План

1. Використання фінтех-рішень у банківській сфері.
2. Розвиток цифрових валют (CBDC, криптовалюти) та їхній вплив на банки.
3. Вплив інноваційних платіжних систем на глобальну банківську індустрію.

🖉 Основні терміни і поняття

Фінтех; цифрові валюти центральних банків; криптовалюти; блокчейн; SWIFT gpi; TARGET2/T2; AI; Big Data; Green Finance.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми доцільно звернути увагу на значення фінансових інновацій для трансформації банківської сфери. Важливо дослідити, як сучасні технології, такі як фінтех, блокчейн і штучний інтелект, змінюють підходи до взаємодії банків із клієнтами, оптимізують внутрішні процеси та підвищують глобальну конкурентоспроможність банківських установ.

Рекомендується дослідити вплив фінтеху на клієнтський досвід і ефективність банківських операцій, зокрема використання мобільних додатків, відкритого банкінгу та робо-консультантів. Зверніть увагу на приклади необанків, таких як Monzo, Revolut та Starling Bank, і їхню конкурентоспроможність у порівнянні з традиційними банками.

Вивчаючи цифрові валюти центральних банків (CBDC) і криптовалюти, зверніть увагу на їхній вплив на банківський сектор, переваги й виклики інтеграції. Необхідно розглянути кейси впровадження цифрових валют у різних країнах, таких як Китай (цифровий юань), ЄС (цифровий євро) та Україна (е-гривня).

Зосередьтеся на технологіях, які сприяють швидкості та зручності міжнародних транзакцій (SWIFT gpi, RippleNet), а також мобільних і електронних платіжних систем (Apple Pay, PayPal). Вивчіть, як вони змінюють глобальну банківську індустрію.

Оцініть основні напрями впровадження інновацій: інтеграція штучного інтелекту, розвиток блокчейн-технологій, підвищення фінансової інклюзії, впровадження Green Finance. Розгляньте виклики, пов’язані з регуляцією, кібербезпекою та адаптацією до швидких технологічних змін.

Окремо необхідно оцінити переваги впровадження фінансових інновацій, такі як підвищення ефективності, задоволення клієнтів і доступність послуг. З іншого боку, важливо розглянути виклики, включаючи високі витрати, регуляторні вимоги та дефіцит фахівців.

Рекомендується проаналізувати, як міжнародні організації (МВФ, Світовий банк) підтримують розвиток фінансових інновацій у глобальній банківській системі. Порівняйте приклади впровадження інновацій у різних країнах та оцініть їхній вплив на банківську сферу.

Слід зосередитись на перспективах розвитку інноваційних рішень у фінансовій сфері та їхньому впливі на глобальну банківську систему.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Аналіз використання фінтех-рішень у банківській сфері та їхній вплив на ефективність внутрішніх процесів.
2. Вивчення впливу цифрових валют центральних банків (CBDC) і криптовалют на традиційні банківські операції.
3. Дослідження перспектив розвитку інноваційних платіжних систем у контексті глобальної фінансової інтеграції.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте поняття фінтеху та визначте основні напрями його впровадження в банківській сфері.
2. Які переваги для клієнтів і банків забезпечують мобільні додатки?
3. Як банки використовують штучний інтелект (AI) для оптимізації своїх процесів і покращення клієнтського досвіду?
4. Які функції блокчейн виконує у банківській діяльності, і які приклади його використання ви можете навести?
5. Поясніть сутність цифрових валют центральних банків (CBDC) та їхні ключові особливості.
6. У чому полягає основний вплив криптовалют і CBDC на банківську систему? Наведіть приклади позитивного і негативного впливу.
7. Які основні типи інноваційних платіжних систем розглядаються в лекції, і чим вони відрізняються?
8. Як система SWIFT gpi удосконалила міжнародні платіжні операції? Чим вона відрізняється від традиційного SWIFT?
9. Які перспективи розвитку фінансових інновацій у глобальній банківській системі, і які виклики супроводжують цей процес?
10. Як банки, регулятори і технологічні компанії можуть співпрацювати для успішного впровадження фінансових інновацій?

Завдання для виконання на практичному занятті

? Завдання 1. Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. Яку роль фінтех відіграє у трансформації банківської сфери?
2. Які переваги забезпечують мобільні додатки для клієнтів банків?

3. Чим необанки відрізняються від традиційних банків?

4. Як блокчейн змінює підходи до фінансових операцій?

5. Які переваги відкритого банкінгу для клієнтів?

6. Які особливості мають цифрові валюти центральних банків?

7. У чому полягає ключова відмінність криптовалют від традиційних валют?

8. Як штучний інтелект допомагає аналізувати ризики в банківській діяльності?

9. Які переваги інноваційні платіжні системи надають для бізнесу?

10. Які основні виклики виникають під час впровадження фінтех-рішень у банках?

📣 **Завдання 2**. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему:«Використання штучного інтелекту для боротьби з шахрайством у банках».

Рекомендації для виконання:

1. Пошук новин:

- використовуйте надійні інтернет-ресурси та офіційні сайти банків, що впроваджують AI-рішення (наприклад, JPMorgan Chase, HSBC, ING);
- знайдіть актуальну новину, яка висвітлює використання штучного інтелекту для виявлення та запобігання шахрайським операціям у банківській сфері;
- орієнтуйтеся на аналітичні джерела з описом конкретних кейсів або прикладів (наприклад, використання AI для аналізу транзакцій у реальному часі, виявлення аномалій, боротьби з кібершахрайством).

2. Аналіз знайденої новини:

- вкажіть назву джерела новини (сайт або видання) і дату публікації;
- опишіть основну ідею новини (5-6 речень): які аспекти шахрайства розглядаються; які банки чи організації були залучені до впровадження AI; як технології штучного інтелекту використовуються для аналізу даних і виявлення ризиків; які результати були досягнуті (наприклад, зниження рівня шахрайських операцій, підвищення безпеки);
- проаналізуйте як AI-рішення підвищують ефективність боротьби з шахрайством у банках, які переваги отримали банки (наприклад, скорочення фінансових втрат, покращення довіри клієнтів), з якими викликами зіткнулися банки при впровадженні AI (наприклад, висока вартість технологій, відсутність фахівців, регуляторні вимоги).

Завдання 3. Аналітичне завдання. «Аналіз використання фінтех-рішень у банківській сфері»

Мета. Розвинути аналітичні навички студентів у дослідженні впливу фінтех-рішень на банківську сферу, навчити оцінювати переваги та ризики сучасних технологій у фінансовій індустрії, формувати порівняльний аналіз для прийняття обґрунтованих висновків.

Проаналізуйте приклади використання фінтех-рішень, таких як мобільні додатки, відкритий банкінг та робо-консультанти, у банківській сфері. Визначте

основні переваги цих рішень для клієнтів і банківських установ. Оцініть виклики та ризики, пов’язані з впровадженням фінтех-технологій.

Результати аналізу оформіть у вигляді порівняльної таблиці «Переваги та виклики впровадження фінтех-рішень».

Рекомендації для виконання:

1. Ознайомлення з поняттям фінтех-рішень.

- розгляньте базові поняття, пов’язані з фінтехом;
- розгляньте конкретні приклади фінтех-рішень, які активно застосовуються в банківській сфері (наприклад, Revolut, Monzo, Starling Bank).

2. Збір інформації.

- використовуйте надійні джерела, такі як звіти фінансових організацій, аналітичні статті, офіційні сайти банків та фінтех-компаній.
- розгляньте реальні кейси впровадження фінтех-рішень у банківські установи.

3. Аналіз інформації.

- проаналізуйте, як фінтех-рішення впливають на клієнтський досвід (швидкість обслуговування, зручність, персоналізація).
- дослідіть вплив фінтеху на банківські процеси (зниження витрат, автоматизація, розширення послуг);
- оцініть ризики, пов’язані з упровадженням фінтех-технологій (кібербезпека, регуляторні обмеження, залежність від технологій).

4. Складання порівняльної таблиці.

- визначте основні переваги та виклики впровадження фінтех-рішень для Банківських установ і клієнтів;
- представте результати аналізу у вигляді порівняльної таблиці з двома колонками: «Переваги» та «Виклики».

5. Формулювання висновків:

- на основі складеної таблиці зробіть короткий висновок про загальний вплив фінтех-рішень на банківську сферу;
- вкажіть, які з технологій, на вашу думку, мають найбільший потенціал для подальшого розвитку.

Приклад порівняльної таблиці.

Таблиця 6.1 – Приклад порівняльної таблиці «Переваги та виклики впровадження фінтех-рішень»

Фінтех-рішення	Переваги	Виклики/Ризики
Мобільні додатки		
Відкритий банкінг		
Робо-консультанти		
Штучний інтелект (AI)		
Блокчейн		
Цифрові платіжні системи		
Цифрові валюти (CBDC, криптовалюти)		
Big Data		

Завдання 4. Аналітичне завдання. «Аналіз кейсів необанків»

Мета. Розвинути у студентів аналітичні навички дослідження, оцінки бізнес-моделей та інновацій у фінансовій сфері через вивчення кейсів провідних необанків.

Завдання. Виберіть один із необанків (наприклад Monzo, Revolut, Starling Bank) і підготуйте короткий огляд його бізнес-моделі, основних послуг та інновацій. Визначте сильні сторони, слабкі місця, а також можливості та ризики, які банк має в умовах глобального ринку.

Формат виконання.

- презентація (до 5 слайдів із основною інформацією, графіками та висновками;
- аналітична записка (1 сторінка, структурований текст із чіткими пунктами аналізу).

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1. Одним із основних напрямів фінтех-рішень у банківській сфері є:

а) розвиток готівкових операцій;

б) впровадження відкритого банкінгу;

в) використання застарілих програмних систем;

г) збільшення кількості фізичних відділень.

2. Яке з наведених рішень належить до фінтех-технологій?

а) встановлення банкоматів;

б) мобільні додатки;

в) відкриття нових філій;

г) використання паперових носіїв для обліку.

3. Який основний принцип блокчейн-технології?

а) централізоване управління;

б) швидке видалення транзакцій;

в) незмінність і прозорість даних;

г) використання виключно приватних мереж.

4. Яке з наведених рішень використовує відкритий банкінг?

а) інтеграція API для обміну фінансовими даними;

б) зменшення доступу клієнтів до фінансових послуг;

в) підвищення комісій за послуги;

г) закриття доступу до банківських рахунків.

5. Основна перевага цифрових валют центральних банків:

а) децентралізованість управління;

б) прозорість транзакцій і стабільність;

в) повна анонімність;

г) відсутність державного контролю.

6. *Що є основним викликом при впровадженні криптовалют у банківську систему?*

а) надмірна централізація;
б) волатильність криптовалют;
в) відсутність доступу до мережі;
г) низький попит клієнтів.

7. Яка з інноваційних платіжних систем базується на блокчейн-технологіях?

а) PayPal;
б) SWIFT gpi;
в) RippleNet;
г) Google Pay.

8. Що дозволяє технологія SWIFT gpi у порівнянні з традиційним SWIFT?

а) уповільнення транзакцій;
б) автоматизацію випуску карток;
в) відстеження платежів у реальному часі;
г) блокування міжнародних переказів.

9. Який з необанків спеціалізується виключно на цифрових послугах?

а) Monzo;
б) HSBC;
в) Deutsche Bank;
г) Goldman Sachs.

10. Яка основна перевага використання штучного інтелекту у банківській сфері?

а) підвищення витрат на обслуговування клієнтів;
б) автоматизація рутинних процесів і виявлення шахрайства;
в) зменшення прозорості фінансових операцій;
г) створення залежності клієнтів від фізичних відділень.

☒/☑ **Завдання 1.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

☒/☑ **Завдання 2.**

1. Мобільні додатки забезпечують клієнтам доступ до банківських послуг у режимі 24/7 без необхідності відвідувати фізичне відділення.
2. Технологія блокчейн забезпечує незмінність транзакцій і прозорість фінансових операцій.
3. Цифрові валюти центральних банків є децентралізованими та не потребують регулювання з боку держави.
4. Відкритий банкінг передбачає використання API для інтеграції фінтех-компаній із банками.
5. Використання штучного інтелекту у банках дозволяє створювати персоналізовані фінансові пропозиції для клієнтів.
6. Криптовалюти характеризуються стабільною вартістю та мінімальним ризиком для інвесторів.
7. Система SWIFT gpi удосконалює міжнародні платежі, забезпечуючи швидкість і відстеження транзакцій у реальному часі.

8. Робо-консультанти автоматизують управління інвестиціями, надаючи рекомендації на основі фінансових цілей клієнтів.

9. Інноваційні платіжні системи, такі як Apple Pay і Google Pay, працюють виключно на основі блокчейн-технологій.

10. Інтеграція фінтех-рішень дозволяє банкам підвищити ефективність операцій і скоротити витрати на обслуговування клієнтів.

Завдання 2. Порівняйте процес впровадження цифрових валют центральними банками в різних країнах (наприклад, цифровий юань у Китаї, е-гривня в Україні та цифровий євро в ЄС). Зверніть увагу на мету впровадження, особливості, переваги та ризики**.**

Заповніть таблицю, використовуючи надійні джерела (офіційні сайти центральних банків, аналітичні звіти міжнародних організацій).

Таблиця 6.2 – Приклад порівняльної таблиці «Порівняння цифрових валют центральних банків»

Країна	Мета впровадження	Особливості впровадження	Переваги	Ризики
Китай (цифровий юань)				
ЄС (цифровий євро)				
Україна (е-гривня)				

Тема 7. Принципи та стандарти фінансового моніторингу

🗝 **Мета:** розкрити сутність та значення фінансового моніторингу, його роль у забезпеченні прозорості та стабільності фінансової системи; ознайомитись з принципами, основними стандартами, роллю банків у фінансовому моніторингу.

🗁 План

1. Сутність та принципи фінансового моніторингу.
2. Основні міжнародні стандарти фінансового моніторингу.
3. Банки в системі фінансового моніторингу.

🖉 Основні терміни і поняття

Фінансовий моніторинг; принципи фінансового моніторингу; FATF; KYC; AML; міжнародні стандарти фінансового моніторингу; фінансові ризики; цифрові технології у фінансовому моніторингу; фінансова розвідка; MONEYVAL.

🗎 Методичні вказівки до опрацювання питань плану

При опрацюванні теми доцільно зосередитись на визначенні сутності фінансового моніторингу як важливого інструмента забезпечення прозорості та стабільності фінансової системи. Рекомендується вивчити основні функції фінансового моніторингу, такі як контроль фінансових операцій, аналіз ризиків та інформування про підозрілі операції, а також зрозуміти їхній взаємозв’язок.

Важливо дослідити ключові принципи фінансового моніторингу (законність, пропорційність, конфіденційність, ризик-орієнтований підхід, міжнародна співпраця) та їхню роль у формуванні ефективної системи протидії фінансовим злочинам.

Рекомендується звернути увагу на особливості первинного та державного фінансового моніторингу, їхні завдання та механізми взаємодії. Окремо розгляньте значення міжнародної співпраці у боротьбі з транскордонними фінансовими злочинами.

Рекомендується зосередитися на аналізі основних міжнародних стандартів і рекомендацій, які регулюють фінансовий моніторинг. Особливу увагу слід приділити: рекомендаціям FATF, які є основою боротьби з відмиванням грошей і фінансуванням тероризму, та їхнім актуальним оновленням, пов’язаним із цифровими валютами і кіберзлочинністю; Конвенції ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму – її механізмам та значенню для глобальної фінансової системи;. ролі MONEYVAL у гармонізації національних систем із міжнародними стандартами; Базельському комітету з банківського нагляду, зокрема, впровадженню принципів KYC та ризик-орієнтованого підходу.

Рекомендується порівняти ці стандарти за їхнім впливом на запобігання фінансовим злочинам та оцінити складнощі їхнього впровадження у різних країнах. Розглянути також роль глобальних санкційних списків та ініціатив BEPS у забезпеченні прозорості міжнародних операцій.

Важливо дослідити ключові функції банків у фінансовому моніторингу:

ідентифікація клієнтів (KYC), моніторинг транзакцій, виявлення підозрілих операцій та зберігання даних. Рекомендується проаналізувати, як банки використовують цифрові технології, такі як штучний інтелект, блокчейн та аналітичні системи, для підвищення ефективності фінансового моніторингу.

Звернути увагу на виклики, які стоять перед банками, зокрема: обробка великих обсягів даних, кіберзагрози, високі витрати на дотримання стандартів та репутаційні ризики.

Під час аналізу також слід оцінити, як міжнародні стандарти та національне законодавство сприяють координації дій банків і органів фінансового моніторингу для забезпечення стабільності фінансової системи.

Питання для самостійного поглибленого вивчення теми

1. Принципи фінансового моніторингу в контексті міжнародних стандартів та їхнього впливу на забезпечення прозорості фінансової системи.
2. Рекомендацій FATF і роль MONEYVAL у гармонізації національних систем фінансового моніторингу з міжнародними стандартами.
3. Роль Egmont Group у глобальній системі фінансового моніторингу.
4. Застосування цифрових технологій (штучний інтелект, блокчейн, аналітичні системи) у фінансовому моніторингу та їхнього впливу на ефективність боротьби з фінансовими злочинами.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає сутність фінансового моніторингу, і які його основні функції?
2. Які принципи лежать в основі фінансового моніторингу, і чому вони є важливими?
3. Чим відрізняється первинний фінансовий моніторинг від державного фінансового моніторингу?
4. Що таке рекомендації FATF, і яку роль вони відіграють у боротьбі з фінансовими злочинами?
5. Які ключові завдання виконує MONEYVAL у системі міжнародного фінансового моніторингу?
6. Які стандарти фінансового моніторингу рекомендує Базельський комітет з банківського нагляду?
7. У чому полягає принцип «Знай свого клієнта» (KYC), і як він впливає на роботу банків?
8. Як цифрові технології, такі як штучний інтелект та блокчейн, застосовуються у фінансовому моніторингу?
9. Які основні виклики стоять перед банками у процесі реалізації фінансового моніторингу?
10. У чому полягає роль міжнародної співпраці у забезпеченні ефективного фінансового моніторингу?

Завдання для виконання на практичному занятті

❓ **Завдання 1.** Експрес-опитування. Дайте короткі відповіді на питання:

1. У чому полягає основна мета фінансового моніторингу?
2. Назвіть основні функції фінансового моніторингу.
3. Які є види фінансового моніторингу?
4. Які принципи фінансового моніторингу забезпечують його ефективність?
5. Яку роль виконує FATF у сфері фінансового моніторингу?
6. Основні завдання MONEYVAL.
7. У чому суть принципу «Знай свого клієнта» (KYC)?
8. Як блокчейн може сприяти підвищенню прозорості у фінансовому моніторингу?
9. Назвіть ключові стандарти, які регулюють фінансовий моніторинг на міжнародному рівні.
10. Які інноваційні технології використовуються для виявлення підозрілих фінансових операцій?

📣 **Завдання 2**. Пошук, аналіз та обговорення новин на тему:«Застосування цифрових технологій у фінансовому моніторингу».

Рекомендації для виконання:

1. Пошук новин:

- використовуйте надійні інтернет-ресурси, офіційні сайти міжнародних організацій (наприклад, FATF, MONEYVAL, ООН, ЄС);
- знайдіть актуальну новину, яка висвітлює впровадження інноваційних цифрових рішень у фінансовий моніторинг, таких як штучний інтелект, блокчейн або аналітичні системи;
- оберіть джерело, що містить аналіз або конкретні приклади використання цифрових технологій у боротьбі з фінансовими злочинами.

2. Аналіз знайденої новини:

- вкажіть назву джерела новини (сайт або видання) і дату публікації;
- опишіть основну ідею новини (5-6 речень): які цифрові технології застосовуються, у яких аспектах фінансового моніторингу, які проблеми вирішуються, яких результатів досягнуто;
- проаналізуйте, наскільки ефективним було впровадження цифрових рішень, з якими викликами стикнулися організації або країни, та які перспективи подальшого використання цих технологій.

🗣 **Завдання 3.** Підготуйте одноосібну доповідь.

1. Сучасні тенденції фінансового моніторингу в умовах воєнних дій.
2. Рекомендації FATF як основа фінансового моніторингу.
3. Роль MONEYVAL у гармонізації національних систем фінансового моніторингу.
4. Національні органи фінансового моніторингу: досвід різних країн.
5. Роль міжнародного співробітництва у фінансовому моніторингу.

6. Фінансовий моніторинг у сфері цифрових валют.
7. Глобальні санкційні списки: їхній вплив на банківський сектор.

Завдання для самостійного виконання

Тестові завдання. Виберіть правильну відповідь.

1. FATF рекомендує впровадження ризик-орієнтованого підходу для:

а) розрахунку податків фінансових установ;

б) визначення рівня ризику клієнтів і транзакцій;

в) оцінки ефективності банківського обслуговування;

г) проведення валютних операцій.

2. MONEYVAL займається:

а) встановленням нормативів ліквідності для банків;

б) гармонізацією національних систем моніторингу з міжнародними стандартами;

в) розробкою стандартів цифрових валют центральних банків;

г) контролем транскордонних капіталовкладень.

3. Який з наведених аспектів є головним викликом впровадження фінансового моніторингу в умовах глобалізації?

а) висока вартість підготовки персоналу;

б) недостатня міжнародна співпраця;

в) розбіжність у національних законодавствах;

г) складність впровадження

4. Який документ визначає основні міжнародні принципи боротьби з фінансуванням тероризму?

а) Рекомендації FATF;

б) Базельський стандарт фінансового нагляду;

в) Конвенція ООН про боротьбу з фінансуванням тероризму;

г) Стандарти MONEYVAL.

5. Що є ключовим у принципі «Знай свого клієнта» (KYC)?

а) забезпечення прозорості банківської звітності;

б) моніторинг транзакцій у режимі реального часу;

в) підтвердження особистості клієнтів і аналіз їхньої діяльності;

г) перевірка законності діяльності фінансових установ.

6. Впровадження блокчейн-технологій у фінансовий моніторинг дозволяє:

а) зменшити витрати на навчання персоналу;

б) забезпечити прозорість транзакцій і уникнути їх зміни;

в) автоматизувати виконання податкових зобов’язань;

г) інтегрувати фінансові установи з державними органами.

7. Яка з наступних функцій належить до державного фінансового моніторингу?

а) забезпечення доступності кредитів для населення;

б) проведення незалежного аудиту банківських установ;

в) аналіз звітів про підозрілі операції від фінансових установ;

г) забезпечення міжнародного трансферу коштів.

8. Яке з тверджень щодо FATF є правильним?

а) FATF є організацією, що надає фінансові консультації банкам;

б) FATF займається встановленням податкових стандартів для фінансових установ;

в) FATF розробляє рекомендації для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму;

г) FATF спеціалізується на захисті цифрових валют.

9. Яка технологія є найефективнішою для автоматизації аналізу фінансових транзакцій у режимі реального часу?

а) штучний інтелект (AI);

б) мобільні додатки;

в) електронні гаманці;

г) системи управління базами даних (DBMS).

10. Основна мета політики AML у банках полягає в:

а) збільшенні доходів від інвестиційної діяльності;

б) протидії незаконним фінансовим операціям;

в) залученні клієнтів із високим рівнем доходу;

г) забезпеченні вигідних умов кредитування.

Завдання 1. Порівняйте рекомендації FATF та стандарти MONEYVAL. Визначте їх спільні риси та відмінності в підходах до фінансового моніторингу.

Систематизуйте інформацію у вигляді таблиці, акцентуючи увагу на спільних принципах, цілях та основних відмінностях.

Таблиця 7.1 – Порівняльний аналіз рекомендацій FATF та стандартів MONEYVAL у сфері фінансового моніторингу

Критерій	Рекомендації FATF	Стандарти MONEYVAL	Спільне
Цілі			
Географічний фокус			
Основний документ			
Інституційна підтримка			
Методи оцінювання			
Регуляторний акцент			

☒/☑ **Завдання 2.** Знайдіть правильні твердження серед перелічених нижче:

1. FATF встановлює міжнародні стандарти для боротьби з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму.

2. Принцип KYC означає перевірку законності фінансових операцій клієнта у момент проведення транзакції.

3. MONEYVAL займається моніторингом виконання рекомендацій FATF на рівні країн-членів Ради Європи.

4. Блокчейн у фінансовому моніторингу використовується для аналізу макроекономічних показників.

5. Цифрові технології сприяють автоматизації виявлення підозрілих транзакцій у банках.

6. Основною метою фінансового моніторингу є підвищення кредитного рейтингу банківської установи.

7. Політика AML у банках спрямована на боротьбу з шахрайством у банківських продуктах, таких як кредитні картки.

8. Санкційні списки, які розробляє FATF, є обов’язковими для виконання всіма країнами світу.

9. Принцип пропорційності у фінансовому моніторингу означає, що заходи відповідають рівню ризику клієнта або операції.

10. Національні органи фінансового моніторингу співпрацюють із банками для виявлення та блокування незаконних фінансових потоків.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Болдуєв М.В., Болдуєва О.В., Лищенко О.Г. Тенденції розвитку світової банківської системи в умовах цифрової трансформації глобальної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. №13. С. 20-26. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/view/4087/4121
2. Болдуєв М.В., Болдуєва О.В., Лищенко О.Г. Фактори оцінювання міжнародної конкурентоспроможності банків. *Ефективна економіка*. 2024. № 6. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/3984/4019
3. Болдуєва О.В., Болдуєв М.В,. Лищенко О.Г. Інформаційні системи та фінансові технології в міжнародній банківській індустрії. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4420/4455
4. Вірван Л.А. Міжнародний банківський бізнес. Базові категорії, поняття, терміни. Львів : Видавництво: Магнолія, 2021. 312 с.
5. Захожай К.В., Славкова А.А. Діяльність міжнародних фінансових організацій у контексті забезпечення макрофінансової стабільності держави. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 66. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-99
6. Король М., Бабинець Р., Нам'як Ю. Конкурентні стратегії транснаціональних банків у глобальній економіці. *Економіка та суспільство*, № 56. 2023. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-19
7. Новак О.С., Чайковський Р.С. Контент-аналіз розвитку банківського нагляду: національні та міжнародні тенденції. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.67
8. Фаренюк Н.В Неофінанси світової економіки : монографія. ТОВ «Аграр Медіа Груп» 2023. 240 с. URL: https://www.iir.edu.ua/sites/default/files/2023-12/Neofinance_A5_blok.pdf
9. Фінансовий бізнес: інновації, фінтех, регулювання : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. Л.О. Примостки. Київ : КНЕУ, 2022. 375 с.
10. Шелудько С.А. Міжнародні стандарти банківської справи : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 260 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Sheludko_2020_260.pdf
11. Berger A. N., Roman R. A. TARP and other Bank Bailouts and Bail-ins around the World: Connecting Wall Street, Main Street, and the Financial System. Cambridge : Elsevier, 2020. 454 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi64/0047489.zip.
12. Bindseil U., Fotia A. Introduction to Central Banking. Cham : Springer, 2021. 128 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi63/0046973.pdf.
13. Casu B., Girardone C., Molyneux P. Introduction to banking. 3rd ed. Harlow : Pearson, 2022. 791 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058790.pdf.
14. Choudhry M. An introduction to banking: principles, strategy and risk management. Chichester : Wiley, 2018. 564 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058809.pdf.
15. Ferretti P., Martino P. Banking and financial markets: new risks and

challenges from fintech and sustainable finance. Cham : Palgrave Macmillan, 2023. 118 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058788.pdf.

16. King B. Bank 4.0: banking everywhere, never at a bank. Chichester : Wiley, 2019. 345 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058808.pdf.

17. Matthews K., Thompson J., Zhang T. The economics of banking. 4th ed. Singapore : World Scientific, 2024. 517 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058789.pdf.

18. Ugolini S. The Evolution of Central Banking: Theory and History. London : Palgrave Macmillan, 2017. 330 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi61/0045222.pdf.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Міжнародні стандарти фінансової звітності. Міністерство фінансів України. URL: https://mof.gov.ua/uk/translation_of_international_financial_reporting_standards_of_2024-736

2. Основні принципи ефективного банківського нагляду. Базельський комітет з банківського нагляду. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/Core_Principles_for_effective_banking_supervision-April_2024_ua.pdf?v=7.

3. Стратегія розвитку фінансового сектору України. URL: https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-rozvitku-finansovogo-sektoru-ukrayini.

4. Banking & Financial Services Insights. McKinsey & Company. URL: https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights

5. Banking Supervision (SSM). European Central Bank. URL: https://www.bankingsupervision.europa.eu/home/html/index.en.html

6. Digital Euro. European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/paym/digital_euro/html/index.en.html

7. Digital Transformation in Banking. McKinsey & Company. URL: https://www.mckinsey.com/business-functions/mckinsey-digital/how-we-help-clients

8. Financial Stability and Supervision. European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/ecb/tasks/stability/html/index.en.html

9. Global Banking Annual Review. McKinsey & Company. URL: https://www.mckinsey.com/industries/financial-services/our-insights/global-banking-annual-review

10. Innovation BIS 2025. BIS. URL: https://www.bis.org/about/innovation_bis_2025/index.htm

11. Jurisdictions. MONEYVAL. URL: https://www.coe.int/en/web/moneyval/jurisdictions

12. Projects and Operations. World Bank. URL: https://www.worldbank.org/en/projects-operations

13. Research & Analysis. BIS. URL: https://www.bis.org/bcbs/.

14. Research and Publications. World Bank. URL: https://www.worldbank.org/en/research

15. Surveillance. IMF. URL: https://www.imf.org/en/About/Surveillance

16. The FATF Recommendations. FATF. URL: https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/Fatf-recommendations.html?utm_source=chatgpt.com

Бази даних:

1. BIS Statistics Explorer. BIS. URL: https://www.bis.org/statistics/index.htm
2. European Central Bank Statistical Data Warehouse. European Central Bank. URL: https://sdw.ecb.europa.eu/
3. IMF Data. IMF. URL: https://www.imf.org/en/Data
4. World Bank Open Data. World Bank. URL: https://data.worldbank.org/

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Король М., Бабинець Р., Нам'як Ю. Конкурентні стратегії транснаціональних банків у глобальній економіці. *Економіка та суспільство*, № 56. 2023. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-19
2. Новак О.С., Чайковський Р.С. Контент-аналіз розвитку банківського нагляду: національні та міжнародні тенденції. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: DOI: http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.8.67
3. Пархітько О. Організації світу: Міжнародний валютний фонд. ІНТЕНТ. URL: https://intent.press/publications/world/2022/organizaciyi-svitu-mizhnarodnijvalyutnij-fond/
4. Пархітько О. Організації світу: Світовий банк. ІНТЕНТ. URL: https://intent.press/publications/world/2022/svitovij-bank/
5. Фінансовий бізнес: інновації, фінтех, регулювання : міжнародна колективна монографія / за заг. ред. Л.О. Примостки. Київ : КНЕУ, 2022. 375 с.
6. Шелудько С.А. Міжнародні стандарти банківської справи : навч. посіб. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. 260 с. URL: https://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2022/Sheludko_2020_260.pdf
7. Berger A. N., Roman R. A. TARP and other Bank Bailouts and Bail-ins around the World: Connecting Wall Street, Main Street, and the Financial System. Cambridge : Elsevier, 2020. 454 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi64/0047489.zip.
8. Bindseil U., Fotia A. Introduction to Central Banking. Cham : Springer, 2021. 128 p. URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi63/0046973.pdf.
9. Casu B., Girardone C., Molyneux P. Introduction to banking. 3rd ed. Harlow : Pearson, 2022. 791 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058790.pdf.
10. Choudhry M. An introduction to banking: principles, strategy and risk management. Chichester : Wiley, 2018. 564 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058809.pdf.
11. Ferretti P., Martino P. Banking and financial markets: new risks and challenges from fintech and sustainable finance. Cham : Palgrave Macmillan, 2023. 118 p. URL: http://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi79/0058788.pdf.

Навчально-методичне видання
(українською мовою)

Болдуєва Оксана Валеріївна

СВІТОВА БАНКІВСЬКА ІНДУСТРІЯ

Методичні рекомендації до практичних занять і самостійної роботи
для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Фінанси і кредит»

Рецензент *О.Ф. Андросова*
Відповідальний за випуск *А.В. Череп*
Коректор *О.В. Болдуєва*